Leto IV., štev. 130 | V Ljubljani, torek dne 5. junija 1923 | Poštnina pavšalirana. Posamezna štev. stane 1·50 Din

Izhaja ob 4 zjutraj.
Stane mesečno 12·50 Din
za inozemstvo 25·— „
secbvezno
Oglasi po tarifu.
Uredništvo:
Miklošičeva cesta št. 16/I.
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravništvo:
Ljubljana, Prešernova ul. št. 54. Telef. št. 36.
Podružnice:
Maribor, Barvarska ul. 1. Tel. št. 22.
Celje, Aleksandrova c.
Račun pri poštn. čekov. zavodu štev. 11.842.

Ljubljana, 4. junija.

Gosp. Pašić ni smatral za potrebno, da sprejme kot ministrski predsednik deputacijo central uradniškega akcijskega odbora, ki je opetovano zaprosila pri njem za avdijenco, da ga opozori na skrajno resnost uradniškega vprašanja. Zato se je pa vlada pod njegovim predsedstvom bavila z uradniškim pokretom ter baje ukrenila vse potrebno za slučaj uradniške stavke. Zlasti se predvideva mobilizacija železničarjev za slučaj železničarske stavke . . .

Začudeno se radikalski gospodje vprašujejo, kaj še hočejo državni nameščenci — saj bo vendar uradniški zakon skoraj prišel v zakonodajnem odboru v razpravo. Posl. Rafajlović jim je danes dobro odgovoril: Toliko časa vsa vladna akcija radi uradništva sploh ni resna, dokler vlada ne spregovori tudi o kreditih za pokritje višjih prejemkov. V tem oziru pa vidimo, da je finančni minister sicer predložil ogromno tisočdvestomilijonsko listo naknadnih in dopolnilnih kreditov k tekočemu budžetu, toda na državne nameščence je pri tem pozabil . . . Zato pa je g. Trifunović, minister prosvete, mišljenja, da naj se učitelj, ki si je morda poskrbel skromno postransko službico, odreče privatnemu dohodku, ki ga včasih, zlasti če ima deco v šoli, edino drži nad vodo, češ da se s tem preveč odvrača njegova pozornost od pravega poklica.

V socijalni politiki se že nekaj časa vrši uprav velikopotezna likvidacija. Dobrovoljsko vprašanje, ki je v bistvu socijalno vprašanje, so že odrinili v — vojno ministrstvo, načrt, da se invalide izroči notranjemu ali pa vojnemu ministru se zopet pojavlja. Splošno znan je škandal z ukinjenjem generalnega komisarijata za izseljeništvo, ki bi naj po inicijativi ustanovitelja bivšega ministra Žerjava, sistematično vodil brigo za najbolj zapuščene naše državljane — za jugoslovanske izseljenike. Na interpelacijo posl. Reisnerja odgovarja minister za soc. politiko, da je generalni komisarijat nezakonit, ker v izseljeniškem zakonu ni predviden in povrh da se bavi še s politiko, menda ker v javnosti stalno opozarja na važne izseljeniške probleme in ker energično dela.

Igra z državnimi in nacijonalnimi problemi, ki jo igra radikalska vlada napolnjuje nacijonalno javnost z največjo skrbjo. Na Hrvatskem se pod zaščito vlade mogočno repenči najbrezobzirnejša Radićeva hujskarija in kraljevi politični uradniki asistirajo zborovanjem, na katerih gospod predsednik HRSS najljutejše napada monarhijo in dinastijo ter proglaša za srbske plačenike ljudi, ki so poslali kralju pozdravni telegram. Posl. Rafajlović je danes s prstom pokazal na globlje vzroke te politike: vlada se boji Radićevega prihoda v parlament, ker bi v tistem momentu morala odstopiti, zato ga s koncesijami na račun državne ideje skuša obraniti pri dobri volji in — v Zagrebu. Vlada gre pa še dalje. Ona je danes navezana na pomoč nemških poslancev. Kaj to pomeni, to smo te dni zopet videli pri nas. Brezobzirno se preganja nacijonalne ljudi, da se ne razžali nemške gospode. Oficijelni radikalski organ «Samouprava» javno brani naše nemškutarje proti Slovencem in posl. Rafajloviću, ki je danes ožigosal razpust Orjune ter podčrtal pravi značaj ptujske afere, odgovarja ob pritrjevanju radikalov nemški poslanec Moser, da Slovenci preganjamo Nemce . . .

To so le nekateri izrezki iz poglavja o delu, ki tvorijo najboljši komentar k besedam v deklaraciji vlade. Dobro so danes demokratski govorniki povdarjali neresnost delovnega programa vlade, ki našteva brezkončno vrsto zakonov, za katerih rešitev bi morala imeti vlada veliko trdno večino parlamenta na svoji strani — v resnici pa razpolaga le s tretjino poslancev. Da bo situacija še jasnejša, so se danes, pograbili za lase «sporazumaši» — spahovci in radikali. Na političnem obzorju se kažejo konture novega kaosa.

OSTAVKA BRANISLAVA NUŠIĆA.

Beograd, 4. junija. r. Načelnik umetniškega oddelka v ministrstvu prosvete Branislav Nušić je podal ostavko na svojo službo. Kakor izgleda, bo ostavka sprejeta. Kot najresnejši kandidat za Nušićevega naslednika se imenuje g. Rista Odavić.

Obiščite razstavo
JAMA — ZAJEC
v Jakopičevem paviljonu.

Debata o vladni deklaraciji

ODGOVOR MINISTRA ZA SOC. POLITIKO PROF. REISNERJU. — POSL. RAFAJLOVIĆ O PTUJU IN RAZPUSTU ORJUNE. — PREPIR MED SPAHOVCI IN RADIKALI.

Beograd, 4. junija. z. Dopoldne ob 9.20 je otvoril predsednik Ljuba Jovanović sejo narodne skupščine ter javil, da so je konstituiral odbor za proučavanje zakona o ustrojstvu vojske in mornarice. Nato so bile prečitane prošnje in pritožbe ter zahteve ministra pravde o izročitvi nekaterih poslancev sodišču. Predsednik narodne skupščine je nato izjavil, da je *uradniški zakon* že predložen zakonodajnemu odboru in da se bo takoj vzel v delo.

Ukinjenje izseljeniškega komisarijata.

Minister socijalne politike je odgovoril na vprašanje poslanca Reisnerja (dem.) o ukinjenju generalnega izseljeniškega komisarijata. Minister pravi, da izseljeniški zakon ne predvideva te institucije. Treba jo je ukiniti, ker je protivna nameram zakonodajalca! Generalni komisarijat da si je osvojil vso oblast in je postal politična institucija, v kateri delajo honorarno plačani ljudje, ki niso zapriseženi. Uradniki tega urada bodo pozvani iz Zagreba v Beograd v centralo, dočim bo delno poslovanje ostalo v Zagrebu odnosno v Bakru. Poslanec Reisner se s tem odgovorom *ni zadovoljil.*

Debata o deklaraciji.

Nato je skupščina prešla na dnevni red: debata o deklaraciji vlade. Prvi je dobil besedo posl. Rafajlović (dem.). Rekel je, da deklaracija vlade niti z besedo ne omenja vidovdanske ustave, dasi je pri volitvah samo s to parolo pridobila pravico, da vstopi v narodno skupščino. Reviziji ustave so se pustila odprta vrata. Večina naroda pa je za jedinstveno državo, ki je zasigurana z vidovdansko ustavo. Vlada v deklaraciji ni omenila Rusije niti velikega ruskega naroda. Kolikor so nam tudi mrzka imena Ljenina in Trockega, ki prelivajo kri ruskega naroda, ne moremo pozabiti, da za njima stoji velik narod, ki bo po svojem preporodu nudil ogromno korist vsemu človeštvu. Napram ruskemu narodu Jugoslavija ne more biti neprijazno razpoložena. Madžarska se skuša približati Mali antanti, toda naša vlada se sme zanjo še le takrat pogajati, ko bo dobila demokratsko vladavino. Mnogo jih je, ki verujejo v iskreno željo g. Stambolijskega, da približa Bolgarijo naši kraljevini, vendar se v tej smeri ne vidijo nikaki zanesljivi znaki. Razpravljajoč o reparacijah je zahteval govornik od ministra pravde, da obavi seznam oseb, ki so na račun vojne odškodnine dobivale materijal v naravi. Prehajajoč na notranjepolitična vprašanja je posl. Rafajlović najprvo iznesel dokaze, kako so radikali zrušili koalicijsko vlado češ, da se ne sme paktirati z Radićem, nato pa so sami pričeli to kar so preje drugim šteli v največji greh. Seveda jim ni resno za sporazum. Kakor skuša Radić obrnažiti radikale tako skušajo radikali prevarati njega, da ne pride v Beograd, ker bi sicer radikalska vlada takoj propadla. Radikali in Radić se sporazumejo za razdelitev moči na škodo naše države. Tudi z Nemci so radikali delali kupčije na račun narodnih interesov. V tem oziru je značilen razpust nacionalističnih orjunaških organizacij v Sloveniji, katerim se ne more očitati, da ne ljubijo te države (muslimani in klerikalci: Razbojniki so in roparji! Ogorčeni protiklici). Smešno je, če vlada s 107 poslanci napoveduje tak ogromen parlamentarni program. Tudi uradniško vprašanje se tretira povsem neresno. Vlada se še ni prav nič pobrigala za potrebne kredite, zato je varanje javnosti ako trdi, da bo to vprašanje «brzo» rešeno. Vladi, ki si je pridobila oblast iz nesvobodnih volitev in kateri ni zagotovljen obstanek, govornik ne more dati svojega zaupanja. (Živahno odobravanje pri opoziciji.)

Spahovec posl. *Kulenović* govori proti vidovdanski ustavi. (Dr. Krizman: Vaš klub je glasoval za to ustavo! Smeh.) Na muslimanih v Bosni se vrše nezakonitosti in odvzema se jim orožje. (Posl. Vilder pripomni: Čemu Vam bo orožje, ko so Vam pa radikali v protokolu garantirali, da se ne bo rabila sila! Smeh v centrumu.) V zagrebškem protokolu ni ničesar drugega, kakor da se bo vladalo *po ustavi,* (Čujte, čujte!) toda vlada tega noče, ker ji ne konvenira sporazum. Radikali so med Kulenovićevem govorom postajali vedno nervoznejši. Naenkrat so si bili bosanski radikali in muslimani v laseh in nastolo je divje kričanje. Ker je izgledalo, da pride vsak hip do pretepa, je predsednik Jovanović prekinil sejo ter odšel med svoje somišljenike, da jih pomiri. Ko je bila seja zopet otvorjena, je posl. Kulenović nadaljeval svoj govor in kritiziral delo bosanskega pokrajinskega namestnika Vulovića, češ da dela le za radikale in pa za pristaše Maglajlića ter da pozivlja bosanske Srbe, da se osvetijo muslimanom. (Burni protesti pri radikalih.)

Demokrat Kujundžić je govoril o razmerah v južni Srbiji ter je iznesel celo vrsto naravnost gorostasnih primerov, kako postopajo oblasti. Ogorčenje skupščine je prisililo notranjega ministra Vujičića, da bo uvedel preiskavo in krivce kaznoval.

Potem je Nemec dr. Hans Moser v imenu svoje skupine odgovarjal posl. Rafajloviću radi dogodkov v Ptuju. Negiral je, da so bili pozvani na 60-letnico nemškega pevskega društva v Ptuju tudi inozemski Nemci ter je trdil, da so Nemci bili nedolžne ovčice. Vsega so krivi Slovenci. Posl. Rafajlović je odgovoril, da so podatki o tem dogodku točni, in zahteval, da minister za notranje zadeve sestavi komisijo, ki naj slučaj preišče, Škandal je, da je vlada razgnala narodne organizacije, brez temeljite preiskave o vzrokih ptujskega incidenta.

Posl. Vukosavljević (dem.) je nato v lepem govoru pojasnil prilike v južni Srbiji od l. 1912 do danes. Njegovim izvajanjem so ljuto ugovarjali radikali iz južne Srbije.

Predsednik je ob 12.30 zaključil sejo ter določil prihodnjo za jutri ob 8.30 zjutraj.

Politična situacija

VLADA IN BLOKAŠI. — RADIČEVE IZJAVE O POLOŽAJU. — NOVI DAVKI.

Beograd, 4. junija. d. Vesti o predstoječem prelomu z Radićem se trajno vzdržujejo. Sicer se demantira, da je prišlo v ministrskem svetu povodom poročila pokr. namestnika Cimića do konfliktov in tudi odpust zagrebškega kotarskega predstojnika baje še ni izvršen, temveč je le odrejena preiskava, toda že dogodki v parlamentu dokazujejo, da se je polastila obeh sporazumaških strank velika nervoznost. Med spahovci in radikali je prišlo danes do hudih konfliktov, klerikalci pa so celo interpelirali vlado zaradi neudeležbe na Telovi procesiji.

Mnogo se danes razpravlja o intervjuvu, ki ga je dal Radić nekemu zagrebškemu listu kot «avtentično informacijo» o položaju. Radić poudarja, da je situacija poslabšana. Pokrajinski namestnik skuša očividno po naročilu izvajati pritisk na Radičeve poslance, konference z drjem. Pelešem pa so Radića uverile, da vlada napačno gleda na celi problem. Bodoče volitve naj bi se uvedle pod parolo sporazuma, vlada pa menda misli, da bi mogla biti baza takega sporazuma tudi vidovdanska ustava. Pašić hoče izvesti «parcelacijo», meni pa naj bi se potem spojilo več oblasti v eno upravno celoto. To je naivno. Vlada tudi ne izvaja «protokola» ter krši svojo besedo. Polemična nota deklaracije proti Hrvatom je slabo znamenje. Radić sicer še ni obupal, smatra pa, da bi bila nujno potrebna nova konferenca, morda v kakem kopališču.

Danes je dobil posl. Korošec od Radića poziv, da naj pride čim preje v Zagreb na nove dogovore. Dr. Korošec se bo odzval te dni ter skuša od radikalov dobiti pomirljive izjave.

Mnogo se v parlamentu govori o *novih davkih.* Vlada hoče s finančnim zakonom k proračunu za leto 1923/24 odnosno najbrž že z budžetnim provizorijem uvesti *«izredne začasne doklade»* na obstoječe davke, ki bi naj veljale že za celo tekoče leto. Na ta način naj bi se izigralo izenačenje davčne zakonodaje, s katero se vladi ne mudi. Kakor trdi «Politika» bodo te izredne doklade jako občutne.

KOROŠČEVE SKRBI.

Beograd, 4. junija. r. Dr. Korošec je stavil predsedništvu vlade vprašanje, zakaj se vlada ni, kakor prejšnja leta, tudi letos udeležila Telove procesije v Beogradu. V vseh ustavnih državah, ki napram katoliški cerkvi niso razpoložene sovražno, je običaj, da se oblasti udeležujejo te procesije. Včeraj, dne 3. junija, se vlada v Beogradu procesije ni udeležila. Zato vpraša, ali se je to zgodilo namenoma, ter zahteva pojasnilo in ustmen odgovor v narodni skupščini.

Finančni minister o naraščanju dinarja

VLADA NE INTERVENIRA. — ŠPEKULACIJA NA ŽETEV?

Beograd, 4. junija. r. Finančni minister dr. Stojadinović je sprejel danes vašega dopisnika in nekaj drugih novinarjev, ki jim je dal informacije o dogodkih na valutnem trgu povodom sedanjega skakanja dinarja. Smisel ministrskih izvajanj je bil:

Skok dinarja ni forsiran od finančnega ministrstva. Tečaji niso fiktivni, ampak naravna in nujna posledica stabilnosti na še gospodarske in finančne politike. Niti en švicarski frank iz posojila Hipotekarne banke še ni prodan. Pač intervenira na borzi Narodna banka po navodilih finančnega ministrstva, a to v pravcu, da zadrži prenagel porast dinarja in prepreči perturbacije, ki so neizbežna posledica takega skakanja.

Mogoče pa je, da ima svoje prste vmes tudi špekulacija na žetev, zato sta potrebni hladnokrvnost in previdnost. Končni rezultat se bo videl, ko se bodo pokazale posledice v obliki padanja cen v tuzemstvu.

Bierovih deset milijonov dolarjev, kot drugi obrok stomilijonskega posojila je zasiguranih. Vrše se le še pogajanja o modalitetah izplačila. Vlada čaka sedaj na odgovor Američanov na tozadevne predloge finančnega ministrstva.

Ruska kapitulacija pred Anglijo?

VAŽNA ČIČERINOVA BRZOJAVKA V LONDON.

London, 4. junija. s. Kakor poroča «Exchange Telegraph», je Čičerin poslal Krasinu nastopno brzojavko: **Da se čimprej doseže rešitev angleško-ruskega konflikta, naznanja sovjetska vlada angleški vladi, da je pripravljena znižati osobje diplomatskih zastopstev v Afganistanu, Perziji in v republiki Thiva in da poleg tega soglaša s tem, da se določijo diplomatski zastopniki teh držav v sporazumu z angleškim zunanjim uradom.**

Celjski občinski svet

RAZPRAVA O GOSPODARSKO-FINANČNIH ZADEVAH.

Celje, 4. junija. m. Po tričetrturni zamudi je otvoril župan dr. Hrašovec ob pol 8. uri zvečer občinsko sejo. Večji del dnevnega reda so izpolnile pravne, personalne in finančno-gospodarske zadeve.

Odobri se nakupna pogodba med celjskim odsekom SPD in mestno občino za Kumerjevo posestvo, kjer je sedaj otvorjeno planinsko zavetišče «Celjska koča». Zavrne se priziv gostilničarja Antona Reberšaka zaradi denarne globe 250 dinarjev, ki mu jo je naložila mestna občina, ker ni redno pobiral nočnega davka. Reši se ugodno večina prošenj za sprejem v domovinsko zvezo. Namesto odstopivšega člana Mestne hranilnice Rudolfa Stermeckega se izvoli upravitelj bolnice Ivan Prekoršek.

Občinski odbor preide k najvažnejšemu vprašanju finančnega odseka, ureditvi mestnih financ. Vsa aktiva mestne občine so cenjena na 39 milijonov Din. Pasiva 4 milijone. Torej znaša premoženje občine okrog 35 milijonov. Gre po mnenju finančnega odseka zato, da se obveznosti mestne občine pri različnih zavodih in tvrdkah izvršijo, refundirajo posojila iz raznih fondov ter unificira ves dolg, da bo knjigovodstvo kolikor mogoče enostavno in da bodo na razpolago razpoložljiva sredstva za tekoče potrebščine. Izpad dohodkov zaradi nerednega pobiranja davščin, ki se bodo šele v tekočem proračunskem letu izterjale tudi za nazaj, otežkoča redno gospodarstvo.

Občinski odbor je nadalje votiral večje vsote za razna popravila in nove naprave, ki so bile v proračunu. Silno obremenjuje mestno občino plinarna, ki je kljub uvedbi dvoplinskega sistema pasivna, ker ima premalo odjemalcev. Razpravljati bo treba celo o tem, ali ne kaže mestne plinarne sploh odpraviti.

Povišanje plač mestnem uslužbencem mora najti potrebno kritje, ker je v proračunu le malenkostna vsota za to določena. Potrebna je rezervna naprava pri mestnem vodovodu blizu Vitanja za slučaj, da glavna cev na gotovem mestu, kjer je že parkrat počila odpove za dalj časa. Predlaga se dalje otvoritev «Savinjskega nabrežja» med mestno brvjo in kapucinskim mostom na ta način, da se odkupijo tuje parcele, napravi zasilo cesta ter drevored.

Najnujnejša zadeva za mestno občino pa je zgraditev novega zimskega in letnega kopališča. Že iz higijenskih ozirov je občinski svet dolžan, da kljub neugodnim valutnim razmeram v tem oziru takoj nekaj stori, ker bo to v korist celokupnemu mestnemu prebivalstvu. Saj je Celje tudi izrazito letoviščarsko mesto. Finančni odsek predlaga zato še tri milijone kredita za popravo vodovoda, za otvoritev novega nabrežja in za zgradbo novega javnega kopališča. Po daljši stvarni debati se sprejmejo predlogi deloma soglasno, deloma z večino glasov. Mestna občina najame na podlagi teh sklepov šestmilijonsko posojilo, ki se sme uporabiti le v omenjene svrhe. Podrobna izvedba se prepusti županstvu.

Seja se ob 21. še nadaljuje.

Težkoče v Rimu

Rim, 4. junija. j. Agencija «Volta» poroča, da obstoje še vedno velike težkoče glede zbližanja stališča italijanskih in jugoslovanskih delegatov v paritetni komisiji. Ena teh težkoč je določitev carinske meje, največja pa, ker si hoče Beograd zagotoviti barško luko, da si uredi tam odprto bazo z vojaškim značajem. Vendar pa se pričakuje, da se bodo posvetovanja obnovile še ta teden. Mussolini, ki se je danes vrnil v Rim, je po poročilu, ki mu ga je podal Contarini, brezpogojno odobril postopanje italijanske delegacije.

Oživljenje balkanske zveze?

London, 4. junija. «Times» doznavajo iz Aten: Posetu grškega zunanjega ministra v glavnih balkanskih mestih se pripisuje velika važnost. Govori se mnogo o obnovitvi balkanske zveze, pri kateri bi sodelovala tudi Bolgarija.

Vprašanje balkanske zveze je proučil že Venizelos, ki je poročal o tem angleškemu delegatu v Lausanni. Grčija je odločena, da noče ostati dalje časa osamljena, in če se balkanska zveza ne uresniči, se bo trudila, da bo sprejeta vsaj v Malo antanto.

Poboji v Trstu

Trst, 4. junija l. Po današnji paradi vojaštva in milice je napadla opoldne skupina «miličnikov» štiri komuniste. Pri spopadu je bil fašist Crena ustreljen, morilca Repič in Uglessi pa sta pobegnila.

Zvečer sta našla učitelja Pahor in Širok ob Katinarski cesti težko ranjenega komunista Marija Berceta. Prenesli so ga v bolnico, kjer je umrl ne da bi se zavedel. Domneva se, da so Berceta ustrelili fašisti iz osvete za Creno.

Inozemske borze

4. junija.

Curih: Berlin 0.072, Newyork 553.87, London 25.63, Pariz 35.75, Milan 25.67, Praga 16.59, Budimpešta 0.1025, Beograd 6.80, Sofija 5.45, Varšava 0.0097, Dunaj 0.0078.

Trst: Beograd 26.30 — 26.90, Pariz 139 — 139.50, London 100.45 — 100.95, Newyork 21.60 — 21.30, Curih 388 — 393, Berlin 0.0270 — 0.03, Dunaj 0.029 — 0.0310, Praga 65 — 65.50; dinarji 26.2 — 26.5, dolarji 21.55 — 21.75, car. franki 82.25 — 83.

Dunaj: Beograd 889 — 891, Berlin 0.89 — 0.95, London 328.200 — 328.800, Milan 3268 — 3275, Newyork 70.985 — 71.135, Pariz 4554 — 4566, Praga 212 — 2132, Curih 12.815 — 12.845, dolarji 70.650 — 70.950, marke 0.89 — 1.01, lire 3234.50 — 3249.50, dinarji 878 — 882.

Berlin: Dunaj 105.73, Budimpešta 1356, Milan 3531, Praga 2259, Pariz 4922.50, London 3511.20, Newyork 76.000, Curih 13.740.50, Beograd 924.50.

Newyork: Beograd 125, London 462.6250, Pariz 642, Berlin 0.141875, Milan 461.75, Curih 1806, Praga 300, Dunaj 0.14125, Budimpešta 1.90.

Naše čete na Gosposvetskem polju

K današnji slavi 16. artilerijskega polka.

Pomladi l. 1919. je stala stvar naše granice na Koroškem prav slabo. Demarkacijska črta, ki nam je ostala od zimskih bojev, je bila neugodna. Koncem aprila so Nemci pravilno ceneč moč prejudicov krvavo potlačili upor naših vojakov in vrgli desorganizirane slovenske čete skoro iz cele Koroške. Tedaj se je naša država odločila za krepko protiakcijo. V Sloveniji je bil razglašen preki sod in mobilizacija par letnikov. Težave vseh vrst so zadrževale začetek ofenzive do 28. maja. Že 1. junija so Nemci prosili za premirje. Bali so se, da zasedemo Celovec. Zadrževali smo začetek pogajanj za premirje, ki so se otvorila šele 4. junija 1919. v Kranju. Nemci so bili popustljivi, da ne bi dali povoda, da naše čete, ki so že stale pred Celovcem, še napredujejo. Privolili so v vse, vendar so 4. zvečer na vprašanju odškodnin zadržali podpis.

Ukaz naše vrhovne komande, da se vkljub temu ne napreduje, se ni mogel več izvršiti. In tako je 5. junija 1919. na vse zgodaj začelo napredovanje na Celovec in Gosposvetsko polje, ki sta bila še isti dan zasedena. Dop. so prišli Nemcem v Kranj Italijani na pomoč. A popoldan, ko je pokojni general B o ž a J a n k o v i ć izjavil, da gremo na Št. Vid, kjer so bile velike vojaške zaloge, so Nemci podpisali, da gre demarkacijska črta severno Celovca in Gospe Svete.

Sicer je ista avstrijska delegacija par ur pozneje odklonila podpisati pisma, ki naj bi se z njimi poročalo vsebino pogodbe radi ratifikacije, a mi smo že bili v Celovcu in na Gosposvetskem polju.

Vtis akcije je bil velik. Žal so bile največje odločitve v trenotku okupacije Celovca že padle. Da smo prišli par dni preje, morda bi to bilo bistveno vplivalo na položaj v Parizu. Kar se je opustilo ob prevratu, je bilo težko popravljati l. 1919. Vkljub temu je pohod jugoslovenske vojske leta 1919., če ne drugega, bil **slovesna afirmacija naših neverjetnih revindikacij na Celovec in Gosposvetsko polje.** Zato nas iskreno veseli, da je Nj. V. kralj dovolil 16. artilerijskemu polku, da ravno ta dan izbere za svojo «Slavo», ko je med prvimi stopil 5. junija 1919. na sveta tla. V mislih na neodrešeno domovino čestitamo vrlemu 16. artil. polku.

Radikalska vlada in uradništvo

Pašić odklanja sprejem uradniške deputacije.

Beograd, 3. junija.

«Politika» poroča:

Centralni akcijski odbor je imel sinoči sejo, ker g. Pašić ni hotel sprejeti delegatov akcij. odbora, dasi so trikrat skušali, da pridejo do njega. Kakor trdijo, jim je predsednik vlade prvič rekel, da jih ne more sprejeti zaradi definitivne redakcije vladine deklaracije, ki se je pripravljala. Obetal jim je, da jih izvesti telefonično, kdaj jih lahko sprejme. Toda odbor je čakal zaman, poziva ni dobil. Zato so člani akc. odbora šli znova v predsedstvo vlade in so se javili g. Pašiću. Toda po tajniku jim je sporočil, naj se obrnejo na g. Marka Trifkovića. Na seji akc. odbora se je torej razpravljalo, kaj je storiti. Eni so bili mnenja, naj se preneha s poseti pri g. Pašiću, končno pa so sklenili, da odpošljejo g. Pašiću po pošti resolucijo, s katero naj se vlada še enkrat opozori na resni značaj uradniškega vprašanja. Hkratu se obveste vsi akcij. odbori v državi o postopanju vlade in se pozovejo na širšo konferenco akcij. odborov iz vse države. Konferenca se vrši v Beogradu dne 12. t. m.

Pokret uradništva zavzema vedno širše dimenzije, in Centralni akcij. odbor v Beogradu dobiva izjave solidarnosti gotovo vseh uradniških organizacij iz vse države. V tem pokretu prednjačijo — trdi «Politika» — uradniki in zlasti železničarji iz Slovenije, ki so vsi brez razlike pripravljeni, da š t r a j k a j o.

Vlada se je, kakor trdijo zanesljivi viri, na eni izmed zadnjih svojih sej bavila tudi s činovniškim pitanjem. Ob tej priliki pa se ni sklenilo nič definitivnega; toda baje se v vladnih krogih bavijo z mislijo, da se v slučaju štrajka izvrši m o b i l i z a c i j a vseh železničarjev. O tej nameri se je te dni že razgovarjalo med Beogradom in Ljubljano.

Celjska porota

Celje, 4. junija.

Danes je otvoril predsednik okrožnega sodišča dvorni svetnik dr. Kotnik drugo porotno zasedanje. Na zatožni klopi sedi 20letni Kamilo Zelič, tovarniški delavec v Štorah, zaradi hudodelstva uboja. Prišel je v nedeljo dne 22. aprila med deseto mašo v gostilno Franca Kočman v Št. Rupertu nad Laškim ter sedel k mizi svojih prijateljev. Pri drugi mizi so pili in prepevali trebendoljski rudarji in rudniški paznik Josip Zakušek. V krčmi je vladala dalj časa dobra volja, pozneje pa se je začel prepir, ki se je nadaljeval tudi popoldne pred večernicami na cesti ter imel za posledico, da so napadli podivjani fantje najprej 67letnega Šmerca, ki jih je miril, nato pa je s težkim hrastovim polenom pobil Jakob Mastnak na tla Josipa Zakuška, ki se je zavzel za svojega botra Šmerca. Zakušek je dobil več udarcev po glavi s tako silo, da se je nezavesten zgrudil. V tem je skočil za njim še obdolženec in ga trikrat pahnil z nožem, tako da je Zakušek kmalu izkrvavel. Ponoči sta Zelič in Mastnak še plesala na neki gostiji na Svetini, drugi dan pa sta se javila pri sodišču v Laškem.

Zelič dejanje priznava; je v svoji okolici znan kot pretepač in surovež, ki svoj zaslužek večinoma zapije. Obravnava se je morala dopoldne prekiniti in preložiti na popoldne, ker zdravniški izvedenec ni mogel zanesljivo potrditi, ali je nastopila smrt zaradi Mastnakovega težkega udarca, ali pa vsled Zeličevih sunkov z nožem. K popoldanski obravnavi je bil poklican zdravnik iz Laškega, ki je umorjenega Zakuška raztelesil. Ker je svoj izid dopolnil z izjavo, da je umrl Zakušek samo zaradi vbodljajev, se je moral zaradi razdvojenega mnenja obeh zdravnikov pozvati tretji izvedenec, ki se je pridružil v mnenju zadnjega. Sodni dvor je stavil na porotnike samo eno vprašanje glede uboja, ki so ga potrdili z devetimi proti trem glasovom. Vsled izrednih okoliščin kakor mladost, razburjenost, prosto voljna prijava sodišču, priznanje, je bil obsojen Zelič le na dve leti težke ječe, poostrene s postom in trdim ležiščem.

Politične beležke

+ **Učitelji se ne smejo več baviti s stranskimi posli.** Kakor poročajo iz Beograda, je prosvetni minister Trifunović izdal ukaz, po katerem je učiteljem zabranjeno pečati se s stranskimi opravili. Kdor ima tak posel, ga mora odložiti. Prosvetni minister utemeljuje ta odlok s tem, da odvračajo stranski posli učiteljevo pozornost od pravega poklica. — V ukazu gospod minister ne pove, koliko in kedaj bo vlada dala učiteljem take plače, da bodo lahko od njih živeli in da jim ne bo treba iz strahu pred lakoto iskati poleg učiteljskega še druge zaslužke. Da bi pa mogel kak minister državnemu nameščencu iz lastne moči odvzeti državljanske pravice in zabraniti rodoljubno udejstvovanje n. pr. na kulturnem polju izven šole, tega pa menda sam gospod Trifunović ne verjame.

+ **Naša kritika občinskega gospodarstva v Ljubljani,** dasi je tako prizanesljiva, zelo razburja «Slovenca». Dejstvo je, da je graditeljem opekarne «Emona» zmanjkalo drobiža, pa so jih vsled tega začeli zanimati žepi davkoplačevalcev. Obrnili so se torej za pomoč k svojim somišljenikom, in če bi ne bilo opozicije in javne kontrole, šla bi skozi okno 2 milijona dinarjev danes, jutri pa še dva, opeka pa bi radi tega ne bila niti za vinar ceneja. V ostalem ve vsakdo, da je ljubljanski župan po imenu sicer g. Perič, v resnici pa znani klerikalec g. P i r c, ki ves dan mesto v svojem uradu na vladi, kjer je očividno odveč, skače po magistratu. Klerikalci hočejo pod figovim peresom komunistov v naglici preplaviti magistrat s svojimi ljudmi, zato pa dežuje projektov, za katerim vsakim sedijo osebni interesenti. — «Slovenec» skuša obrekovati «Jutro», da je nastopilo proti famosnemu načrtu «komunalizacije» Emone, ker je hotelo podpreti konkurenčno podjetje «Slavenske banke». «Slovenec» se očividno ne zaveda kako kompromitujoča je njegova logika za gospoda župana. «Jutro» je proti sklepu večine obč. sveta le pisalo, dr. Perič pa ga je ukinil! Pa pustimo šalo na stran. «Slovenec» nam je dal priliko, da na konkretnem slučaju dokažemo lažnjivost njegovih sumničenj, da je «Jutro» odvisno od katerekoli banke. V popolnem nasprotstvu s «Slovenčevo» trditvijo je namreč res, da je Slavenska banka po enem svojih zavodov veleakcijonar «E m o n e» in torej **direktno interesirana na podjetju,** ki ga je «Jutro» napadlo!

+ **Komedije režimske stranke.** V tobačni tovarni je bilo odpuščenih več delavk. «Slovenec» je za ta odpust vedel že naprej, a režimska SLS ga ni preprečila. Da se lahkovernežem natrosi peska v oči, zdaj, ko je stvar že izvršena, SLS «interpelira». Povejte raje resnico, da ste bili pravočasno obveščeni o koraku, ki je bil že aprila prijavljen, p a s t e s t v a r z a b a š u r i l i, da krijete svoje mameluke v tobačni tovarni, ki jim gre trda za nohte.

+ **Jugoslavija in Turčija.** Kakor poroča beograjska «Politika», se je angorska vlada obrnila do naše s prošnjo za obnovo diplomatskih odnošajev. Naša vlada je želji ustregla in je predvčerajšnjim prispel v Beograd zastopnik turške vlade Djelad bej in posetil vnanjega ministra dr. Ninčića; sprejel ga je tudi ministrski predsednik Pašić. Morda pošlje še v tem mesecu Turčija v Beograd svojega poslanika. Tudi naša vlada bo imela svojega zastopnika v Angori.

+ **Naši diplomatični odnošaji z Bolgarijo.** Naš poslanik na bolgarskem dvoru Milan Rakić, ki se je par dni mudil v Beogradu in podal vladi poročilo o položaju v Bolgariji, se je v četrtek vrnil v Sofijo. Kakor javlja «Politika», pa bo po veliki diplomatski razporedbi, ki jo je izvršil Stambolijski, premeščen iz Beograda dosedanji bolgarski poslanik Kosta Todorov. Na njegovo mesto pride generalni konzul Nejkov.

Prosveta

Ljubljanska drama.

Sreda, 6.: «Hamlet». B.
Četrtek, 7.: «Ugrabljene Sabinke». Dijaška predstava po znižanih cenah. Začetek ob 4. pop. Izv.
Petek, 8.: «Hasanaginica». Vojaška predstava. Izv.
Sobota, 9.: Zaprto.

Ljubljanska opera.

Torek, 5.: «Nikola Šubic Zrinjski». Premiera. Začetek ob pol 8. zvečer. E.
Sreda, 6.: «Madame Butterfly». Gostovanje gospe Vere Bourago. Začetek ob 8. zvečer. Izv.
Četrtek, 7.: «Nikola Šubic Zrinjski». Začetek ob pol 8. zvečer. C.
Petek, 8.: «Luiza». Začetek ob pol 8. B.

Mariborsko gledališče.

Torek, 5. ob pol 20.: Mladinska predstava. Izv.
Četrtek, 7.: «Cavalleria rusticana». Premiera, gostuje g. Knitel. Izv.
Petek, 8.: «Cavalleria rusticana». C.
Sobota, 9.: «Zvesti tovariš». A.

*

Operna premiera v Ljubljani. Operno osobje je naštudiralo najboljšo hrvatsko narodno opero, skladbo znamenitega in popularnega skladatelja Ivana pl. Zajca, «Nikola Šubic Zrinjski». Premiera bo danes ob pol 8. uri. V glavnih vlogah nastopijo: ga. Thierry-Kavčnikova (Eva), gdč. Thalerjeva (Jelena), g. Levar (Zrinjski), g. Sowilski (Sokolović), g. Zupan (Sulejman), g. Kovač (Juranič), g. Cvejič (Levi), g. Pugelj (Alapić). Opero dirigira g. Matačič, režira pa g. Sevastjanov. Nove dekoracije je naslikal g. Skružny, potrebne kostume sta izdelala ga. Waldsteinova in g. Dobry.

Ljubljanska Filharmonija — obnovljena. «Zveza godbenikov» je sklenila, da se pretvori v «Ljubljansko Filharmonijo». Prirejala bo po štiri sinfonične koncerte in nekaj koncertnih matinej v vsaki sezoni.

O nedeljskih kulturnih prireditvah v Mariboru (koncert Glasbene Matice in mladinski nastopi v gledališču) smo prejeli obširnejše poročilo, ki smo ga morali pa vsled pomanjkanja prostora odgoditi na prihodnjič. Obe prireditvi sta uspeli prav lepo in mladinski nastop se nocoj v gledališču ponovi.

Sokolstvo

PROSLAVA SOKOLA II. V LJUBLJANI.

Društvena 15letnica. — Razvitje narodnega prapora.

Marljivi in agilni Sokol II. je v nedeljo dostojno proslavil svoj 15letni jubilej. Ni si mogel izbrati boljše proslave, kakor da je v spomin na ta dan poklonil svojemu naraščaju lep prapor, ki naj bodri in bo gotovo tudi bodril te mlade junake in pogumne sestrice k čim vztrajnejšemu delu.

Proslavo je otvorila v soboto zvečer podoknica kumici sestri Sičevi združena z obhodom po mestu. V nedeljo dopoldne se je vršil pod predsedstvom staroste br. dr. *Šubica* v kazinski dvorani izredni občni zbor, na katerem je orisal bivši dolgoletni starosta br. dr. *Fettich* zgodovino društva, njega boje in delo. V imenu župe Ljubljana I. je čestital društvu župni starosta dr. *Krejčí*, nakar je zbor z oduševljenjem odobril po tajniku br. *Kobetu* predlagano udanostno brzojavko kralju Aleksandru.

Po zborovanju se je zbralo Sokolstvo z naraščajem in deco in več sto občinstva na Kongresnem trgu, kjer jih je najprej navdušeno pozdravil starosta dr. *Šubic*, povdarjajoč važnost dneva, ko prejema naraščaj Sokola svoj lastni prapor. Ko je prevzel prapor mladi praporščak *Pavčič*, je pripela kumica *Sičeva* na prapor prvi trak s kratkim, a lepim in bodrilnim nagovorom, nakar so zbrani moški in ženski naraščaj, moška in ženska deca ponavljali za praporščakom sokolsko prisego. Ta v svoji priprostosti tako učinkovit prizor ostane v trajnem spominu sokolski mladini, pa tudi vsem odraslim, ki so bili navzoči. Po kratkem pozdravu zastopnika Saveza br. dr. *Fuxa* se je formirala lepa sokolska povorka s konjenico na čelu in lepo, učinkovito skupino narodnih noš v sredi.

Lepo uspela javna telovadba s pravo ljudsko veselico je popoldne zaključila pomembno slavlje.

O našem vzornem društvu, njegovem delu in jubilejni proslavi spregovorimo obširneje v četrtkovem «Sokolskem Vestniku».

*

Poziv Ljubljanskim sokolskim društvom. Danes, 5. t. m. ob 3. popoldne se vrši pogreb brata dr. Milka Gnezde srezkega železniškega zdravnika, ki je umrl novembra prošlega leta v Caribrodu ob bolgarski meji. Br. dr. Gnezda je bil za časa svojega bivanja v Ljubljani in v Pragi vnet in delaven član sokolskih društev, zato je naša dolžnost, da mu izkažemo čast na njegovi poslednji poti. Pogreb se vrši iz glavnega kolodvora na pokopališče k Sv. Križu. Članstvo se zbira pred glavnim kolodvorom.

Sokol Štepanja vas. Javna telovadba Sokola Štepanja vas se vrši v nedeljo dne 10. junija 1923 ob 16. uri pri Antonu Novaku «Lozarju» na Tolstem vrhu v Štepanji vasi. Izvajale se bodo **župne proste vaje za zlet 1923. vaje na orodju in skupine.** Pri telovadbi sodelujejo sokolska društva včlanjena v I. ljubljanskem okrožju. Po telovadbi prosta zabava, srečolov, šaljiva pošta, ples. Pri prireditvi sodeluje godba zveze Jugoslovanskih železničarjev. K obilni udeležbi vabi odbor. Zdravo!

Dograditev Sokolskega doma v Središču ob Dravi. Po dveletnem požrtvovalnem delu je dogotovil Središki Sokol svoj dom. Je to za tamošnje razmere naravnost ogromna, lično zgrajena stavba, po svoji legi v sredini trga dika naprednega Središča in ponos vrlih Srediških Sokolov. Velika dvorana-telovadnica, ki jo je okusno v narodnem slogu poslikal središki rojak, akad. slikar Savora, ima obširen oder za gledališke predstave, ob strani so garderobe za telovadce in igralce; dvorani je prizidana velika društvena soba, ki služi obenem za knjižnico in čitalnico, potem kompletna kuhinja in garderoba za goste. Pred stavbo na cesti je precej velik vrt, ki bo še letos urejen in zasajen, poleg doma pa je veliko letno telovadišče. Sokolski dom v Središču je sad požrtvovalnosti zavednih domačinov, ki so z delom, dajatvami v naravi in gmotnimi pripomočki pomagali pri zgradbi; kdor ni mogel dati lesa iz svoje šume, ali pa staviti na razpolago vprege ali denarja, ta je s svojimi rokami pomagal pri stavbi. Sokolskemu društvu v Središču in v prvi vrsti njegovemu požrtvovalnemu starosti br. Francetu Kočevarju vsa čast in priznanje. Slavnostna otvoritev Sokolskega doma v Središču bo 15. avgusta.

Dopisi

POLZELA. V naši strojilni tovarni se menda še vedno ne morejo vživeti v nove razmere. Kamor prideš, slišiš izzivalno nemško govorico in to celo od onih, ki so popolnoma zmožni slovenskega jezika. Dolgo ste nas zasramovali, toda sedaj mora biti konec. Polzela, ki je bila od poprejšnjih mogotcev germanizirana, je postala po preobratu zopet narodna in bo zato že znala iztrebiti ljudi, ki bi jo skušal kdo znova zasejati med nas. Komur ne ugajajo slovenska tla, ima odprto pot čez mejo. Za osvobojenje smo se borili — zato hočemo biti na svoji zemlji sami gospodarji. — Zasmehovanju in zasramovanju našega jezika pa mora biti enkrat za vselej konec.

BRŠLJIN PRI NOVEM MESTU. V nedeljo 27. maja se je vršila v Bršljinu pri Novem mestu ognjegaška vaja novomeške gasilske župe. Vaje so se udeležila društva Novo mesto, Kandija, Stopiče, Brusnice in Prečna z petimi brizgalnicami in vsem ostalim razpoložljivim orodjem. Vaje je vodil župni načelnik g. Preželj, pri čemur mu je posebno pomagal g. Rozman, ki je oskrbel vse potrebne predpriprave, ob strani pa smo opazili našega zvestega trobentača Koščekovega Toneta. Vaja se je začela, kakor je bilo predvideno v načrtu, ob pol 2. pop. Najprej je prihitela na licu mesta prečenska požarna bramba v področju katere se je vršila vaja. Četrt ure pozneje je prihitela novomeška in kandijska požarna bramba in četrt na 3. pa sta prišli na pomoč društvi Stopiče in Brusnice. Vaja se je razvijala sicer urno in v redu, vendar pa bi v slučaju požara napravil podoben nastop mučen utis. Vsled znatne vspetosti in velike razdalje (posamezne proge so bile prvotno preko četrt km dolge) so začele pokati cevi tako, da se je društvu Kandija, ki je prišlo tretje na mesto s svojo moderno parno brizgalno, posrečilo prvemu stopiti v akcijo. Ker je stroj deloval pod največjim možnim pritiskom, so tudi temu društvu odpovedale cevi. Pričelo se je menjavanje cevi in mašenje lukenj. Novomeško požarno brambo pod vodstvom g. Bergmana ml., ki je sicer pokazala dobro organizacijo, je bila v prvem delu vaje zaposlena pred vsem z mašenjem preperelih cevi. Najbolj brezhibno orodje sta še imeli društvi Stopiče in Brusnice. Vaja sama je šele pokazala, kako umestna je res bila preizkušnja orodja. Splošno senzacijo je vzbudila parna brizgalna društva Kandija, ki je imela ustavljene 3 cevi. Brizgalna se je kupila po posebnem prizadevanju g. Jevščka in g. Klemenčiča tik pred svetovno vojno. Splošno se opaža pri kandijskem društvu velika agilnost. Društvo ima številen naraščaj, kar je posnemanja vredno. Pri vaji se je pokazala velika disciplina, za kar si stekajo društveni načelniki največ zaslug. — č.

MOKRONOG. Vlomilcem pri notarju Demšarju so vendar enkrat na sledu. Vodja cele akcije je bil 23letni Škoflančev Cene iz Mokronoga, ki ima precej temno preteklost. V Radgoni je služil pri naši armadi, a prodajal municijo in orožje Nemcem ter prišel končno v zapor, iz katerega pa je pobegnil v Avstrijo. Nato se je vrnil v Mokronog in se skrival na Prčiči, odkoder je delal ponočne izlete. Po dolgem iskanju so ga orožniki izsledili in izročili takrat vojaškemu sodišču v Mariboru. Govorilo se je namreč da je v Mariboru oropal nekega trgovca. Najbolj pa se je takrat Mokronog čudil, ko se je Cene pripeljal že po par dneh zopet domov in sicer s kočijo, katero je najel v Sevnici. Lansko leto se je oženil in odšel po poroki v Bosno, kjer je bil zaposlen v znanih Steinbeisovih gozdovih. Tam je kmalu avanziral. Postal je namreč «birmanec» in hodil v Slovenijo po kmečke fante, katere je vodil v partijah v tamošnje gozdove. Pri teh vožnjah je napravil **semtertja skok tudi v Mokronog, seveda samo ponoči. Pri enem takem obisku je postal žrtev notar Demšar, oziroma njegova blagajna.** Zvesti spremljevalec Škoflančevega Ceneta je bil neki Miklič iz Straže pri Mokronogu, ki je bil baje tudi že za policaja v Novem mestu. Ker je imelo orožništvo že dovolj dokazov, sta se napotila dva v Bosno. Toda Škoflanc in Miklič sta takoj zaslutila nevarnost in pobegnila. Pred tremi tedni so ga videli na Grosupljem in so vlomi v tamošnji okolici gotovo njegovo delo. Škoflanc je zelo nevaren tiček in bodo prišle z njegovo aretacijo na dan še marsikatere, doseda nejasne in zapletene stvari.

Objave

* *Pevski zbor Glasbene Matice.* Danes v *torek* dne 5. t. m. ob 6.15 *skupna* pevska vaja (ves zbor). Vsi! — Odbor.

* *Članstvo radikalno-demokratskega kluba «Tabor»* opozarjamo na današnji sestanek ki se vrši ob 20. uri v prostorih «Kazine». Predava g. dr. Anton Urbanc: *«O reparacijskem vprašanju».* Za člane udeležba obvezna, gg. starešine uljudno vabljeni. — Odbor.

* *Odbor društva orožniških vpokojencev za Slovenijo v Ljubljani* vabi svoje cenjene člane na izredni občni zbor, ki bo v nedeljo dne 17. junija t. l. ob 10. uri dopoldne v restavraciji pri «Novem svetu» v Ljubljani z dnevnim redom: «Povišanje mesečne članarine». Odbor.

* *Izvrševalni (ožji) odbor državnih nameščencev,* železničarjev in upokojencev ima danes, v torek, ob 19. uri 30 minut sejo v Gradišču 7. Akcijski odbor.

* *Trgovska, industrijska in bančna podjetja,* ki reflektirajo na absolvente trgovske šole, naj naznanijo svoje želje ravnateljstvu drž. dvorazredne trgovske šole v Ljubljani, ki bo po najboljšem poznavanju sposobnosti posameznih učencev in učenk skušalo ustreči vsem interesentom.

* *Pozor, gostilničarji!* Rudarska uprava v Kreki pri Tuzli odda v zakup svojo «Kazino» in pekarno. Natečaja se morejo udeležiti samo profesijonalni gostilničarji. Za vodstvo pekovskega obrta morajo imeti dobrega peka, ali pa morajo biti sami vešči temu poslu. Prednost imajo dobrovoljci in invalidi ob omenjenih pogojih. Kavcija znaša 10.000 dinarjev. Vodstvo kazine in pekarne se mora pričeti dne 1. julija letos.

* *Razpisani službeni mesti.* Zdravstveni odsek za Slovenijo razpisuje službo okrožnega zdravnika za zdravstveno okrožje v Kočevju, predsedstvo delegacije ministrstva financ v Ljubljani pa mesto uradnega sluge. To mesto je izrecno pridržano certifikatistom in vojnim invalidom, ki so najmanj 20 odst. nezmožni za pridobivanje v svojem poklicu, za tako službo pa fizično sposobni.

* *V vednost vpokojencem južne železnice.* Društvo vpokojencev južne železnice priredi v nedeljo 10. junija ob 2. popoldne v prostorih pri Mozerju, gostilna gospoda Emil Perdih, Zidani most, društveni shod. Vabljeni so vsi tamkajšnji vpokojenci kakor tudi iz bližnjih postaj, da se shoda udeleže. Predsedstvo.

* *Mestni dohodarstveni urad v Ljubljani* razpisuje javni natečaj za napravo nove mestne tehtnice z dvojno srednjo prečnico in ročnim dvigalom za razbremenjenje, 6 m dolžine in 2.20 širine ter do 10.000 kg nosilnosti. Natančnejše podatke daje ravnateljstvo na Gosposvetski cesti št. 17 z dostavkom, da sprejema zadevne ponudbe do 15. junija t. l. opoldne.

* *Tobačna tovarna v Ljubljani* razpisuje ponovno ustmeno dražbo za prevoz monopolskih artiklov na 2. julija t. l. Natančni pogoji so na razpolago v ekonomiji tobačne tovarne v Ljubljani.

* *Vsem gasilnim društvom,* včlanjenim v Jug. Gas. Zvezi, Ljubljana. Vsa tovariška gasilna društva se vljudno naprošajo, da javijo število udeležencev kot število obedov, proslave otvoritve novega gasilskega doma dne 17. t. m. v Trbovljah prej ko je mogoče prost. rudn. gasilnemu društvu v Trbovljah I.

* *Oblasni savez dobrovoljaca* poziva vse v Ljubljani bivajoče člane, da se udeleže danes, 5. t. m. pogreba našega tovariša dr. Milka Gnezde, udeležnika bojev v Dobrudži, ki je umrl v Nišu in čigar zemeljske ostanke so prepeljali semkaj. Pogreb se vrši ob 3. pop. z južnega kolodvora k sv. Križu. Za dobrovoljce udeležba obvezna! Dobrovoljcem naklonjeno občinstvo se vabi k udeležbi. Mesto venca pokojnemu tovarišu dobrovoljcu dr. Milku Gnezdi zbrali njegovi tovariši 500 Din v prid invalidom-dobrovoljcem.

* *Pravilična mladinska igra «Dve Marički»,* ki jo pod vodstvom avtorice gdč. Marije Grošljeve priredi *danes, 5. junija ob 6. zvečer v dramskem gledališču* Osnovna šola «Mladika» (Podmladek Rdečega križa), bo nudila našim lepote in zabave željnim malčkom in šolarčkom zvrhano mero smeha, užitka in neprisiljene zabave. Opozarjamo stariše, naj še pravočasno pokupijo preostale vstopnice (pri operni blagajni in na večer predstave v drami), da s tem razvesele in nagrade svoje ljubljenčke.

* *Volkovi.* Lovskemu čuvaju Šaferju kneza Auersperga v Kočevju se je posrečilo, kakor smo že poročali ustreliti volkuljo in ujeti dva mladiča, samca in samico. Oba mladička sta razstavljena na vrtu hotela «Uniona» v Ljubljani proti vstopnini 2 Din. Vstopnina pripade odboru za pokončavanje roparic v Kočevju, 10 odst. pa «Zelenemu križu». Mladička sta prav živahna in se ju izplača pogledati. Sta tudi naprodaj.

Domače vesti

DRAGI M. A. CEFIZELJ!

Ti še ne veš, kako hudo je na svetu! Včeraj sem namreč srečal na gumastratu enega takšnih novih direktorjev — ti že veš! — pa sem ga seveda lepo pozdravil in mu voščil dober dan. Misliš, da se mi je zahvalil? O ne, z novim naslovom tudi nova čast. Gospod direktor me ustavi, me grdo pogleda in mi reče: «Vi, ali ne veste, da se mora izkazati dolžno spoštovanje? Jaz sem vaš **direktor!**»

Skoraj sem iz strahu v znak padel. Spomnil sem se tistih časov, ko je bil Ivan Hribar župan ljubljanski in je zjutraj ob osmih puščal nastavljencem svoje vizitke na mizah Če bo vseh šestnajst direktorjev delalo tako, ko županuje dr. Perič, — no, Katoliška tiskarna bo kar omagala, toliko vizitk bo treba!

Ta črnogleda misel me je strašno splašila. Zbežal sem k Tičku, oštirju za Gradom na gričku. Toda črna usoda me je danes preganjala. Okrog mize sedi množica direktorjev in še večja množica kandidatov. Pa je ravno visok funkcionar mestnega sveta poklical takšnega kandidata ven pod milo nebo in mu prigovarjal: «Ti, Vika, tudi tebi se šika, saj si socjalkumerat, moraš tudi direktor postat! Kar prošnjo vloži, pa boš kmalu v dobri koži!» Pa sta se kmalu zmenila in še nek tretji je bil tam blizu . . .

A tako? Tudi jaz v dir pa domov prošnjo pisat. Če bo direktor prijatelj Viki in celo Tina, zakaj ne bi postal tudi jaz? Saj je to dandanes že res skoraj narodna dolžnost. Vrhu tega je pa na magistratu najmanj dela. Kvalifikacijo imam: Jaz sem bivši komunist, brat moj je pri SLS, stric pa pri JNZ. Vsi skupaj redno nosimo sveče pri procesijah, jaz in moj stric tudi nebo prenašava, in Pirc rad poškili včasih za . . . toda to je moja rodbinska zadeva, pa basta. Prošnjo še danes vložim!

Jaz pa sem si nekaj zmislil! Jaz hočem postati več, ko direktor! Naslov in značaj mestnega branddirektorja zahtevam!

To bodo ponižni moji kolegi in kolegovski kandidati! Kdor me ne bo v naprej pozdravil, — in sicer primerno globoko! — pri njem bo še tisti teden gorelo! Orehovski Bratschko je včasih imel na cajghauzu svoje frajvilige fajervere napis: «Ob klerikal, ob lüberal, di fajerver lešt überal.» To so bili zlati časi. Danes vseh strank ne spraviš več v takšen izrek. Pa tudi ni treba, ker bomo mi gasili na strogo katoliški podlagi. Komunisti hiš itak še nimajo, odnosno bi jih ne smeli imeti, liberalcem pa naj le gori, čim bolj vroče, tem lepše, da bodo vedeli, kako bo kmalu v peklenskem ognju. Le «Pred Škofijo», tam bom dal vedno stražiti. Stroga permanenca!

Kmalu se bom ozrl za boljšo polovico. Po imenovanju dam med «Jutrove» Male oglase» (v Korespondenco) inseratek: «Imam 6 šoferjev, 31 slug, prosto stanovanje, elektriko, plin, kurjavo, telefon, vse prosto. Plača dobra. Dela nič. Zelo ugajam nekaterim predpostavljenim. Na tej podlagi iščem mlado ženico, ki bi me morala vsestransko podpirati. Požar (v manjšem obsegu) samo enkrat na leto. Prijazne ponudbe pod «Goreči ogenj brez plamena.»

Ko bom oženjen, si omislim tudi lepo novo uniformo. Mestni Orli, jaz in moja boljša polovica se bomo pozdravljati odslej le z iskrenim vzklikom:

«Na pomoč! Še bo luštno!»

Grajski Juri.

*

* **Pogreb zemeljskih ostankov drja. Milka Gnezde.** Danes ob 3. uri popoldne se vrši z ljubljanskega kolodvora pogreb drja. Milka Gnezde, čigar zemeljski ostanki so se prepeljali iz Niša. Nekdanji «Preporodaš» in jugoslovenski dobrovoljec na solunski fronti dr. Milko Gnezda je služboval kot sreski in železniški zdravnik v Caribrodu, kjer je nedavno podlegel zavratni angini. Pokojni Milko je zdrav izšel iz težkih bojev na solunski fronti, a je usoda hotela da je kmalu po dokončanih študijah podlegel mrki bolezni. Ni mu bilo dano, da bi dolgo časa gledal uresničenje svojega ideala, osvobojeno Jugoslavijo. Pokojnik je bil sicer pokopan v bratski srbski zemlji, katero je od nekdaj vneto ljubil, toda njegova žalujoča mati in sestre so hotele imeti svojega Milka v svoji ožji domovini. Prijatelji in znanci, naša dolžnost je, da se danes udeležimo pogreba borca za jugoslovansko misel.

* **Prenos smrtnih ostankov vojvode Vuka v Beogradu.** Vojvoda Vuk je naravnost legendarna osebnost. Bil je aktivni oficir v srbski vojski, ali prosil je za «dopust do preklica» in je bil več let načelnik «gorskega štaba» srbskih komitašev v južni Srbiji, ki so je nahajala pod turško vlado. Tudi balkanske vojne se je udeležil takratni stotnik Vojin A. Popović — to je pravo ime vojvode Vuka — kot voditelj najdrznejših komitašev, s katerimi je delal prave čudeže junaštva in je prišel v narodne pravljice Svetovna vojna ga je pobrala kot podpolkovnika in njegovi smrtni ostanki počivajo v tujini, v Solunu. Njegovi nekdanji bojni tovariši so sedaj sklenili, da se kosti vojvode Vuka prenesejo v Beograd in tam polože v grob. To se bo izvršilo 24. t. m.

* **Italijanske zastave v Splitu.** Dočim Jugoslovani v krajih, kjer so po vojni ostali v Italiji, ne smejo izvešati niti napisov na svojih trgovinah v svojem jeziku in niti v cerkvi ne smejo rabiti svojega jezika, in dočim jih fašisti povsod napadajo, ako jih slišijo, da govore v svojem jeziku, in jih preganjajo tudi oblasti, ako pokažejo, da so Jugoslovani — v istem času je, kakor poročajo dalmatinski listi, naše ministrstvo vnanjih zadev v dogovoru z italijanskim poslanikom v Beogradu izdalo dovoljenje, da smejo vsa italijanska društva v Splitu poleg jugoslovanske zastave izvešati tudi italijansko. Jugoslovanska zastava mora biti desno, italijanska levo. Dočim so naši ljudje v Italiji naravnost brezpravni, dele se z naše strani Italijanom vse mogoče koncesije.

* **Nemška nestrpnost in naša vojska.** Kako strašno oholi so postali ptujski Nemci in nemškutarji, dokazuje najbolj dejstvo, da so poslali magistratu celo kopico protestov proti prepevanju vojaških oddelkov po ulicah, češ da jih to petje budi že v zgodnjih jutranjih urah. V resnici pa jih bole ušesa samo zato, ker se goje v naši narodni vojski patrijotične pesmi. Ptujski župan Losinscheg seveda ni imel nič nujnejšega, kakor da je spravil nemškutarske izzivalne proteste pred občinski svet z zahtevo, naj se vojakom prepove prepevanje po ulicah. Umaknil je svoj predlog šele potem, ko so mu pojasnili slovenski odborniki, da bi bila to demonstracija proti naši narodni vojski. Ni pa hotel povedati imen ovaditeljev, čeravno so slovenski odborniki to zahtevali.

* **Rdeči Križ — Crveni Krst SHS** obhaja 8., 9. in 10. t. m. svoj društveni dan. Kdor še ni član, se udeleži praznovanja najlepše s tem, da pristopi temu društvu. Članarina rednih članov znaša letno 6 Din., stalni člani plačajo 100 Din in utemeljači 1000 Din enkrat za vselej. — Pisarna Rdečega Križa v Ljubljani (Mestni trg 11/II) sprejema pristopne priglase in daje drage volje vsa natančnejša pojasnila.

* **Izpremembe v državni službi.** Imenovana sta: Dr. Pavel Lesovski za provizornega honorarnega okrožnega zdravnika za zdravstveno okrožje Breg pri Ptuju in Franc Vardjan, absolvent srednje gospodarske šole, za provizornega suplenta na državni kmetijski šoli v Št. Juriju ob južni železnici. Okrajni komisar dr. Anton Kodre pri okrajnem glavarstvu v Ljubljani in vladni koncipist Heribert Svetel pri pokrajinski upravi v Ljubljani, sta razrešena službene dolžnosti, ker sta prestopila v službo mestnega magistrata ljubljanskega. Višji pisarniški oficial Gregor Žlindra pri okrajnem sodišču v Kostanjevici in davčni sluga Josip Kastelic v Celju sta trajno upokojena.

* **Poštna vest.** Telefonski centrali Velika Nedelja in Sv. Marjeta pri Moškanjcih kakor tudi nova centrala v Črensovcih opravljajo v smislu telefonskega pravilnika tudi brzojavno službo. Te tri centrale prejemajo in odpravljajo brzojavke po telefonu.

* **Osebna vest.** G. Fran **Vajda**, inspektor v ministrstvu prosvete je do 18. junija odsoten iz Beograda.

* **Umrl je v Celju** nenadne smrti trgovec industrijalec Lazar Kekič iz Zagreba. Bil je znan v celjskih krogih.

* **Razstava obrtno-nadaljevalne šole pri D. M. v Polju** je — kakor nam poročajo — prav lepo uspela. V okusno okrašeni šolski sobi so bile razstavljene risbe različnih obrtov ter tudi prostoročne risbe. Iz razstavljenih risb je bil opažati viden napredek gojencev ter veselje do dela. Vse risbe so bile tudi tehnično popolno izvršene. Obrtni naraščaj ve ceniti delo svojega truda, uvideva potrebo popolne izobrazbe za svoj bodoči obstanek. Šola, ki obstoja komaj tretje leto, vrši svoj namen v celem obsegu. Polno pohvalo zaslužijo vsi faktorji, ki združujejo to šolo, ves šolski odbor in vse učiteljstvo te šole, posebej zadnje, ki je žrtvovalo toliko prostega časa ter pokazalo, da mu je res za resnično narodovo korist, njegov napredek in obstanek.

* **Steklí psi v Zagrebu.** Šef Pasteurjevega zavoda v Zagrebu, dr. Ljud. Gutschy je opozoril, da je v Zagrebu vsak dan ugrizenih povprečno 6 do 8 oseb po steklih psih. Meseca januarja je bilo med 82 osebami na Pasteur. zavodu 35 iz zagrebške županije, a le 10 iz vse Slovenije, 9 iz Bosne, 11 iz ličkokrbavske županije in iz vseh ostalih županij po 2 do 4 osebe. Meseca februarja je bilo med 64 ugrizenci 23 iz zagreb. županije, iz Slovenije 5, iz Bosne 1, iz požeške županije 10 itd. Meseca marca sta dala Zagreb in okolica med 78 pacijenti 27, Slovenija 8, požeška 14 itd.; meseca aprila Zagreb in okolica med 90 ugrizenci 36, Slovenija 16, požeška 10 itd.; meseca maja pa od 108 bolnikov Zagreb in okolica 54! Vedno je torej v Zagrebu in okolici več oseb ogrizenih po steklih psih, nego po vseh ostalih županijah in več kakor po vsej Sloveniji. Pasteurjev zavod v Zagrebu sprejema več pacijentov na mesec, nego enak zavod v Berlinu na leto. Vzroki so: premajhna kontrola nad psi, razširjena pasja steklina, brezbrižnost konjačev za okolico, nedostatek živinozdravnikov in stradanje psov. Zanimivo je dejstvo, da na Hrvatskem niso redki slučaji, da ogrizejo ljudi stekli volkovi.

* **Nova lekarna v Sevnici.** Mag. pharm. Anton Abramović, šef lekarne stalne vojaške bolnice v Ljubljani, je sprožil ustanovitev nove javne lekarne v Sevnici, okraj Brežice, in je obenem zaprosil za koncesijo.

* **Ljubljana brez požarne brambe.** V nedeljo se je vršila v Domžalah gasilska slavnost, katere se je udeležilo tudi ljubljansko poklicno gasilstvo. Z branddirektorjem na čelu so naši mestni očetje poslali na sprehod vse požarno moštvo z novo brizgalno vred. Še službeni avtomobil je moral na pot. Vozila se je v njem vrhovna inspekcija gospa dr. Stanovnikova in gospa Čelesnikova v spremstvu svojih soprogov. Veselje, ki ga imajo naši novi magistratni mogotci s svojo novo špricelco, je sicer simpatično, toda ne smelo bi zapeljavati v ekscese. Če bodo hoteli brizgalno vsakomur pokazati, potem bo turneja, ki je pričela z Domžalami, odvzela nam Ljubljančanom, za katere je poklicno gasilstvo končno ustanovljeno, za celo poletje obrambo proti požarom. V nedeljo popoldne je bila Ljubljana dejansko brez požarne brambe in šele proti večeru se je vračala ekspedicija domov — baje precej jadrno, ker ji je nekdo baje zaupno povedal, da se je Ljubljana vsled odsotnosti svojega magistratnega svetega Florijana — vnela. K sreči pa ni bilo nič hudega. Inspekcija, ki se je udeležila ekskurzije, je bila polna hvale nad delovanjem nove brizgalne v — Domžalah.

* **Gasilska slavnost v Ljubnem pri Podnartu.** V nedeljo je proslavilo gasilno društvo v Ljubnem pri Podnartu 20 letnico svojega obstoja. Proslava je bila zelo lepa. Udeležili so se jo mnogoštevilni zastopniki gasilskih društev pod vodstvom drugega staroste Jugosl. gasilske zveze g. Josipa Turka in župnih načelnikov g. Sajovica iz Kranja ter g. Rusa iz Bleda. Navzoče gasilce (do 200) je pozdravil v vznešenem govoru domači načelnik g. Ambrožič, kateremu je odgovoril starosta Turk čestitajoč domačemu društvu v imenu jugoslovanskega gasilstva ter mu želeč obilih uspehov v nadaljnjem delovanju. Oficielnemu delu proslave je sledila lepo uspela veselica.

* **Nevihta v Mariboru.** V soboto zvečer je nastala v Mariboru in okolici nenadoma silna nevihta, med katero je strela večkrat udarila v električno napeljavo v okolici Račja, kar je imelo za posledico, da je za pol ure v Mariboru ugasnila elektrika. Zato se je moral med drugim tudi koncert Glasbene Matice pričeti s polurno zamudo.

* **Bitka z vojnimi begunci.** V Dalmaciji se skriva v okolici Muća okoli 80 mož broječa tolpa vojnih beguncev, ki ropajo po okolici. V petek je orožništvo izvršilo pogon na te begunce. Četa 30 orožnikov je v planini Svilaji zadela na njihovo taborišče. Razvil se je boj, ki je trajal več kot pol ure. Po skrivnem potu so begunci ušli v goro ter odpeljali s seboj tudi vse ranjence. Od orožnikov je le eden ranjen.

* **Vlom pri mariborskem zdravniku.** Ker je dr. Kerševan še vedno čez glavo zaposlen pri preganjanju nacionalistov in intimnih opravkih z gospodo iz Cirilove tiskarne, so bili mariborski vlomilci tudi minulo nedeljo pridno na delu. Topot so obiskali zdravnika dr. Ipavca v Gosposki ulici. Čeprav je dr. Ipavec specialist za ženske bolezni, si je vendar eden vlomilcev močno obvezal glavo, kot bi bil ves potolčen. Dva druga pa sta ga iz previdnosti spremljala. Za vlom so izbrali najprimernejši čas popoldne, ko jo je gospod zdravnik z bratom okrajnim glavarjem dr. Ipavcem mahnil k sv. Urbanu na izlet. Da se ne bi gospodje vlomilci zastonj trudili po stopnicah v drugo nadstropje, so «bolni» pacijenti že pri hišnem zvoncu krepko zvonili med 16. in 18. uro, ko je šla služkinja iz hiše Boga častit. Zaradi tega nad vse korektnega obnašanja gospodov pacijentov, se prebivalci pritličja hiše zanj niso dalje brigali in tako so opravili nadaljnje delo brez opazovalca. Ko se je zdravnik zvečer vrnil v stanovanje, je konstatiral, da mu je popoldne za vlomljenimi vrati izmanjkala iz stanovanja srebrna budilka, belgijski brovning, iz miznice 300 Din, denarne knjižice, k sreči vinkulirane in pa zlati manšetni gumbi njegovi in bratovi. Brata sta za približno 20 tisoč kron oškodovana. Isto popoldne je bilo vlomljeno tudi pri pečarju Šircu v Gosposki ulici. Komentar dr. Kerševana: Spet dva vloma v Mariboru. Tolaži pa ga, da se baje množijo vlomi po celi državi ne samo v Mariboru.

* **Ljubezen, ki vodi v zapor.** Iz Splita poročajo, da je tamkajšnja policija aretirala nekega I. Borovčiča, ki je na nekem grobu izpulil dve palmi. Njegova zaročenka je zahtevala, da ji v znamenje njegove ljubezni daruje dve palmi. Strastno zaljubljeni Borovčič je šel na pokopališče, izruval dve palmi in jih skril v vrečo. A sreča mu ni bila mila. Pri izhodu iz pokopališča je paznik zasačil nesrečnega zaljubljenca in ga ovadil policiji. Na policiji je Borovčič priznal svojo krivdo in pojasnil tudi vzrok nečednega dejanja. Zaročenec in zaročenka sta bila obsojena vsak na mesec dni zapora. Pred nastopom kazni sta morala vrniti ukradeni palmi in nekega dne se je zaročeni par pojavil na ulici s palmama v rokah, za njima pa je korakal policijski organ. Na grobu sta vrnjeni palmi lepo zopet vsadila in zalila, potem pa ju je stražnik odvedel v sodni zapor.

* **Restavracija na postaji Bistrica-Bohinjsko jezero.** Zagrebška direkcija državnih železnic razpisuje natečaj za uporabo restavracije na postaji Bistrica-Bohinjsko jezero. V uporabo se odda velika baraka na peronu, ki je služila prej za carinarnico ter sestoji iz enega velikega prostora in šest malih sobic brez pohištva. Oni, ki se mu odda uporaba, mora ob svojih troških izvesti potrebne adaptacije, ki preidejo v last železnice. Uporaba traja pet let. Natančnejša pojasnila in podrobni pogoji se dobivajo pri direkciji v Zagrebu v sobi št. 53 v I. nadstropju.

* **Priporočljiva služkinja** je 23 let stara Amalija Šestan iz Hrvatskega. Meseca januarja je vstopila v Udmatu v laškem okraju v službo kot dekla z izgovorom, da še nima poselske knjižice, ker je to njena prva služba. Par dni nato se je dala od hišne hčerke lepo obleči, šla z njo k maši, potem pa je izginila. V drugi polovici februarja je prišla k nekemu posestniku pri Sv. Urbanu pri Ptuju, ki jo je vzel v službo. Dne 21. februarja je zopet tukaj izvršila tatvino ter bila vsled tega z razsodbo dne 16. marca pri okrožnem sodišču v Mariboru obsojena na 6 mesecev težke ječe. Že šestkrat kaznovano nepobolj šljivo tatico je celjsko okrožno sodišče obsodilo zaradi prvega delikta na 6 mesecev težke ječe, po prestani kazni pa pride pod policijsko nadzorstvo. Gospodarjem in gospodinjam naj bo ta slučaj v svarilo, da ne jemljejo tujih ljudi brez potrebnih dokumentov v službo.

* **Nesreča.** V nedeljo je delal 66letni tesar Ivan Ogorelec pri posestniku Josipu Brezniku streho. Nesreča je hotela, da se je streha podrla in zlomila obema rebra, Brezniku pa še hrbtenico in se bori s smrtjo.

* **Napaden je bil** dne 2. junija ponoči od neznanih pretepačev uradnik špedicijske tvrdke Grom v Ljubljani, Herman Šolar. Neznanci so ga najprej močno pretepli, nato pa ga je eden sunil z nožem trikrat v ramo in enkrat v vrat. Šolar ima težke poškodbe in so ga moral! prepeljati v bolnico.

* **Razne nezgode.** Rudolf Jurgele, ključavničarski vajenec na Brezjah, se je pri streljanju z možnarji obstrelil po glavi. — V Puterhofu pri Tržiču se je v neki gostilni steplo več fantov. Eden je vrgel v drvarja Janeza Cveka iz Pred dvora sekiro, ki mu je priletela v nogo in ga občutno poškodovala. — Franc Kranjšek, kurjač južne železnice v Litiji, si je pri padcu na tiru zlomil desno nogo.

* **Tatvina.** Pred celjskim okrožnim sodiščem se je zagovarjal dne 2. junija Kobal Feliks, 23letni samski delavec iz Ljubljane. Kot čistilec jedilnega orodja pri Zvezdi je izmaknil neki stranki dne 20. aprila 1923 denarnico z večjo vsoto denarja, pobegnil nato v Retje ter ukradel rudarju Zoretu obleko in perilo. Pri razprodaji je bil zaloten ter kot tujec aretiran. Obsojen je bil na 4 mesece težke ječe.

* **Izginil je** neznano kam 33letni Janko Žagar, naposled nakupovalec lesa za neko trgovsko firmo v Celju. Dne 16. maja je prišel Žagar k prevžitkarju Legvartu v Šmarje ter hotel kupiti od njega večjo količino lesa, v kar pa prevžitkar ni privolil. Tri dni nato pa je dal Žagar kljub temu spraviti les iz gozda in ga je prodal na zvit način na Ostrižnem, a z denarjem je pobegnil. Zasledujejo ga varnostni organi.

* **Okradeno somborsko sodišče.** Niti sodišča niso več varna pred tatovi. Pred par dnevi so vlomili v sobo predsednika okrožnega sodišča v Somboru nepridipravi, ki so izpraznili blagajno, v kateri je bilo preko 60.000 Din. Vlomilcev niso dobili.

* **Električna masažalica** manikira, vsa lasna dela se strokovno izvršujejo v higijenično urejeni brivnici Aleksander Gjud, Ljubljana, Kongresni trg 6. Skozi vežo separiran vhod za dame.

* **Za dojenčke in otroke,** naboljša in najcenejša hranilna moka je «Intofant». Dobiva se povsod. Glavna zaloga: Drogerija «Adrija», Ljubljana, Šelenburgova ulica.

Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani. Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra». Odgovorni urednik Fr. Brozovič.

Ljubljanska porota

Ljubljansko porotno sodišče je včeraj pričelo s porotnim zasedanjem in je kot prvi slučaj obravnavalo ponovno razpravo proti Slejku, morilcu učitelja Marušiča. Alojzij Slejko, 24letni gozdni pristav je bil lani v septembru obsojen na smrt, ker se je izjalovila njegova obramba, da bi bil svojega bivšega prijatelja Marušiča ustrelil iz političnih motivov in še to v silobranu. Priče so pokojnega Marušiča karakterizirale kot zavednega in agilnega narodnjaka in nikakor ne kot renegata in fašista kakor je to v svojo obrambo navajal. Slejko. Sodišče je ugotovilo, da je Marušič očital Slejku homoseksualnost in mu odpovedal prijateljstvo, nakar je Slejko potegnil samokres in s osmimi streli usmrtil Marušiča. Toda zagrebški stol sedmorice je uvažil ničnostno pritožbo Slejkovega zagovornika dr. Kreča in je razveljavil smrtno obsodbo ter odredil ponovni pretres. Senatu je včeraj predsedoval preds. dež. sod. dr. Papež, obtožbo zastopal višji drž. pravdnik Domenico, obtoženca zagovarjal dr. Kreč. Ponovno zaslišane priče niso podale izpremenjenih, zato ne ublažujočih izpovedb. Porotnikom je bilo stavljenih več vprašanj, a ker so ti z 7 proti 5 glasovi zanikali vprašanje umora in soglasno potrdili hudodelstvo uboja, je senat obsodil Slejka na 4 leta težke ječe. V kazen se mu je vštel preiskovalni zapor od 25. maja 1921.

Sokol na meji

Zlet koroškega sokolskega okrožja v Dravogradu.

V nedeljo je priredilo koroško okrožje mariborske sokolske župe svoj zlet v Dravograd. Zlet je v vsakem oziru najlepše uspel, udeležila so se ga vsa okrožna društva: Prevalje, Črna-Mežica, Guštanj, Marenberg, Vuzenica, v jako častnem številu sta došli društvi iz Slovenjgradca in Maribora. Dopoldne je bila seja okrožnega tehničnega odbora in skušnja. Ob 2. popoldne se je razvila po trgu veličastna sokolska povorka, v kateri je bilo zastopano članstvo s praporom mariborskega sokolskega društva, naraščaj, deca, oddelek vojaštva in mnogo narodnega občinstva. Trg je bil v zastavah.

Ob pol 4. se je na posestvu staroste domačega društva br. Grizogna pričela javna telovadba ob navzočnosti številnega občinstva iz vseh naših obmejnih krajev. Telovadba je nudila pestro sliko sokolskega vzgojnega dela. Vrstile so se točke članov, članic, moškega in ženskega naraščaja in dece, hitro druga za drugo, večinoma s spremljevanjem železničarske godbe. Nastopil je tudi burno aklamiran oddelek vojaštva v vežbami s puško. Javen nastop je trajal nad dve uri in ga je vodil marljivi okrožni načelnik brat Mravljak iz Vuzenice.

Po končani telovadbi je zbrano sokolstvo pozdravil brat Grizogno, nato župni podstarosta brat Novak, ki se je v daljšem govoru predvsem spominjal narodnega borca mučenca Endlicherja ter judenburških žrtev. Povdaril je važnost sokolskega dela ravno v obmejnih krajih in končno čestital društvom koroškega okrožja na lepo uspeli javni telovadbi.

Ljudska veselica, ki se je nato vršila, je bila kar najlepše obiskana ter bo donesla sokolskemu društvu lepe gmotne uspehe, kar je tem potrebnejše, ker si namerava društvo v kratkem postaviti lastni Sokolskim dom.

Domače borze

4. junija.

Zagreb, *devize:* Dunaj 0.1135 - 0.1150 Berlin 0.09 — 0.10 Budimpešta 1.50 — 1.60, Milan 385 — 390, London 377.50 — 382, Newyork ček 79.50 — 80.50, Pariz 542.50 — 545.50, Praga 245 — 250, Švica 1482.50 — 149.50, *valute:* dolar 78.50 — 79.50, avstr. krone 0.1120 — 0.1130, češke 238 — 240, lire 381, funti 380, marke 0.11, *efekti:* Ljub. kreditna 232.50 — 240, Slavenska 100, Praštediona 1010 — 1015, Trbovlje 1000 — 1025.

Beograd, *devize:* Pariz 535 — 540, London 382 — 385, Milan 386 — 390, Ženeva 1490 — 1500, Newyork 81.50 — 82, Berlin 0.1050 — 0.11, Praga 248 — 249, Dunaj 0.1114, Bukarešt 46, Sofija 81 — 82.50.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 4. junija 1923 — Ljubljana 306 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana .	7.	755·9	13·6	jug	del. obl.	—
Ljubljana .	14.	752·2	20·4	„	oblačno	—
Ljubljana .	21.	753·0	14·7	„	„	—
Zagreb . .	7.	754·7	19·0	zapad	jasno	—
Beograd .	7.	—	—	—	—	—
Dunaj . .	7.	754·2	15·0	zapad	oblačno	1·0
Praga . .	7.	756·7	18·0	sev. zapad	jasno	—
Inomost . .	7.	755·3	11·0	brezvetra	oblačno	13·0

V Ljubljani barometer nižji, temper. nižja. Solnce vzhaja ob 4·09, zahaja ob 19·48

Vreme v preteklem tednu je bilo jako enolično. Nad Evropo je vladala enakomerna razporeditev zračnega tlaka; razlike med zračnim pritiskom med posameznimi predeli so bile jako majhne. Tudi sprememb glede stanja zračnega tlaka ves teden ni bilo skoro nikakih.

V taki situaciji se v poletni dobi najraje dogajajo lokalne nevihte. Bilo jih je tudi pri nas. Središče nevihtnega razpoloženja se je pa nahajalo povečini v bližini Alp, na severni strani, kjer so se stvorile prav neznatne lokalne depresije. Pri nas je vladala v ozračju ves čas jugozapadna struja, in v njej se je razvilo več neviht, ki pa so bile vse manjše in mirnejšega značaja. Zato se tudi od nikoder ni poročalo o toči.

Dne 31. maja je nastopila jako huda vročina. Razbeljen zrak je privedla jugozapadna struja; ta dan smo notirali najvišjo temperaturo letošnjega leta, segla pa še vedno ni preko 30 stopinj C. Val hude vročine se je dne 31. maja in 1. junija pojavil tudi po ostalih delih naše kraljevine in po sosednih balkanskih in podonavskih državah, severno od Alp pa je ostalo hladneje. V Beogradu so prvi dan notirali največ 32.9 stopinj C, drugi dan pa celo 34.4 stopinj C.

M. Zevaco:

„Krvavi kardinal“

Zgodovinski roman

«Njega!» vikne vojvodinja. «Obsojenca! . . . Monsinjore . . .,» nadaljuje hripavo, «. . . ne odrekajte mi tega, ali pa bom mislila, da ste prokleti in zapuščeni od Boga, kakor vas proklinjajo ljudje . . .»

«Tako, torej hočete videti Chalaisa?» vpraša Richelieu. «To je, kar hočete?»

«Najprej to!» odgovarja vojvodinja in vije roke. «In potem milost zanj!»

«In če vam ga ne pokažem, pomeni to toliko, kakor da sem proklet od Boga, kakor me proklinjajo ljudje? No, res, jaz nočem, da bi bil proklet . . Pridite z menoj . . .»

In si ogrne plašček okrog zaraščenih pleč. Nekakšen srd ga vsega napolnjuje. Nesrečnica se čudi nad njegovo izpremembo. On pa jo prime za komolec in povede seboj . . . Strah se sedaj naenkrat polasti njene izmučene duše.

«Monsinjore, monsinjore, kam me vodite?» vikne.

«Da vidite Chalaisa. Kar pridite!»

Tako korakata preko dvorišča, čez dvižni most, potem naravnost proti majhni neznatni hišici, navadnem prenočišču, in na vrata udari Richelieu s krepkim udarcem tolkača.

Ona zajeclja:

«Monsinjore, monsinjore . . . kje smo?»

«Pred domom Louvignyjevim!» odgovarja on.

Čudno! Ta odgovor jo pomiri. V domu Louvignyjevem! Sedaj se pojasnjuje vse. Louvigny se ga je bil polastil, on ga je zasledoval in aretiral, in njegovo sovraštvo je šlo tako daleč, da je on sedaj njegov jetničar in paznik!

Richelieu še vedno tolče po vratih. Sedaj se po dolgem trkanju oglasi glas, hripav, preteč, oster, strašen:

«Kdo tolče? Kdo si? . . . Naprej, ali pa te ubijem!»

«Odpri!» vikne kardinal. «Odpri svojemu gospodarju kardinalu Richelieuu!»

Vojvodinja jedva stoji. Čuti, kako se je polašča groza in jej leze polagoma preko hrbta v glavo.

Nekje daleč zaškripljejo ključi. Vrata se odpro. Na pragu se pokaže nekakšna pošast. Izprva je vojvodinja ne spozna. Pošast ima sive lase, ogromne oči so kakor prazne. Pošast drži v roki medlo leščerbo.

Naenkrat vojvodinja zavzdihne:

«Bože moj! Saj to je Louvigny! . . . On je, zares on . . .!»

Prazne oči Louvignyjeve ne izražajo začudenja. Zmedena se hoče vojvodinja umakniti, ker jo groza povsem prevzema. Toda Richelieu jo prime za komolec in jo povede v notranjost hiše. Potem odide, in hladen srd ga spreletava.

Louvigny nekaj zarenči, kar pomeni: «Pridite!»

In stopi po stopnicah, ne da bi se ozrl, če mu vojvodinja sledi. Ona stopa za njim. Ne čuti ničesar več, ne vidi, ne razmišlja, nima več volje, samo tega se zaveda, da doživlja nekaj strašnega!

Louvigny dospe v sobico v prvem nadstropju in postavi leščerbo na mizo. Potem potegne zavese sosedne sobe in odide vanjo. Ona obstane kakor prikovana in oči se jej v grozi razširijo. Naenkrat pride do njenih ušes oddaljen hripav glas, dokaj razumljiv, toda izgovorjen tako mrzlo, kakor da prihaja iz groba:

«Ker ste ga hoteli videti, sedaj glejte!»

In v praznoti vrat se pojavi Louvigny, z največjim naporom se drži na nogah, roko steguje proti njej in v roki — drži glavo obsojenčevo, drži jo za lase in jo skuša dvigniti tako, kakor jo je davi videl dvigati rablja . . .

«Glejte!»

Ni odgovora. Stopi še za korak pred se, majavo, v stegnjeni roki nosi pred seboj glavo in zmedeno govori:

«On je! Chalais je! . . . A? . . . Kje pa je ona? . . . Peklo! . . . Zdi se mi, da je pobegnila . . . A? . . . Videti si ga hotela! . . . Glej ga!»

Z nogo zadene ob nekaj. Pogleda in vidi vojvodinjo de Chevreuse, brez zavesti, na tleh, negibno, zaprtih oči. Pogled na odsekano glavo njenega ljubimca jo je bil zrušil kakor strela. Brez krika, brez vzdiha je padla.

«Mrtva?» renči Louvigny. «Sem jo ubil? Jaz, ki sem ubil njenega ljubčka?»

Z neizrekljivim naporom, kajti v njem se je že bilo vse zlomilo, — se skloni in potiplje njeno čelo. Mrzlo je, ledeno. Louvigny se zopet zravna in brez besede in brez okreta se umika, korak za korakom . . . V njem ni več življenske iskre. Naenkrat izgine za zastorom. Gluh padec tresne po podu.

— — — — — — — — — —

Kralj, kraljica, kardinal, vojvoda Orleanski s svojo mlado ženo in ves ostali dvor so se drugi dan vrnili v Pariz. Pri odhodu jih ni pozdravil v Nantesu nikakšen klic. Mesto je prestrašeno molčalo. Richelieu je triumfiral.

Pri izhodu iz gradu je še mrko pogledal po hiši Louvignyjevi in zapazil, da so vrata ostala odprta. Kolebal je za trenutek kakor da hoče nekaj ukazati, potem pa je samo zmignil z rameni in se oddaljil. Kaj briga njega, ali sta vojvodinja in Louvigny živa ta trenutek, ko morata pred njim trepetati?

Vojvodinja pa ni bila mrtva. Zarana se je zopet zavedla v svežem zraku, ki je prihajal v sobo skozi odprta vrata. Strašni spomin jo je mahoma prevzel. Vstala je in je imela še toliko moči, da se je zvlekla do nekega naslanjača. Ni občutila nikakršnega fizičnega odpora ali strahu pred razmrcvarjenim, razsekanim truplom svojega ljubimca. Z glasom neizmernega obupa je samo ponavljala:

«Moj ubogi Henrik . . . moj ubogi prijatelj . . . moj ubogi ljubi! . . .»

In naenkrat so se njene lepe oči napolnile s solzami. Oplakovala je svojo ljubezen, svojega dragega, tega plemenitega moža, katerega so njene spletke spravile v roke krvniku. Moža, kateremu je ljubezen izprva le hlinila, da ga pridobi za svojo stvar, potem pa je do njega občutila edino resnično in globoko ljubezen, edino v vsem njenem dotedanjem — in tudi poznejšem — na izpremembah bogatem nemirnem življenju . .

Bilo je že skoraj poldan, ko je zdrava njena priroda pričela zmagovati nad bolnimi občutki. Takrat je v dnu svojega srca prisegla kardinalu maščevanje brez konca in brez usmiljenja, vojno na nož. Te prisege se je potem junaška žena držala do konca svojega življenja, čeprav je v izvrševanju svoje prisege prišla kesneje večkrat v prav neprijeten in celo opasen položaj.

Okrog poldneva je torej hladnejše pregledala položaj in se zavedla realnosti življenja. Preden se povrne v to življenje, je hotela poskrbeti za dostojen pogreb zemskim ostankom onega, ki jej bil najdražji, zato vstopi brez obotavljanja tja v sobo, kjer se mora nahajati njegovo telo. Pa kakor je bila krepka, se ni mogla ubraniti strahu in grozi, ki sta jo spreletela pri pogledu na strašno zmrcvarjeno in razsekano truplo, položeno na divan. Vendar še najde moči, da odide poiskat, kje se nahaja glava, ki spada k tem žalostnim ostankom telesa. In naenkrat zapazi v najtemnejšem kotu Louvignyja, ki leži na tleh, kakor da spi. Ali spi? Ne, kajti oči ima osteklele in široko odprte. Zdi se, da gleda nepremično v Chalaisovo glavo, položeno v njegove roke. Vojvodinja pristopi in si pravi: «Evo torej dva moža, ki sta me ljubila čez vse . . .»

Zopet se vzbudi v njej bestija ženskosti, in že se njeni boli pridružuje ponos. Še enkrat pokliče, sedaj že sladko, ime svojega in njegovega sovražnika:

«Louvigny!»

Toda Louvigny ne odgovarja. Nepremično leži v svojem kotu, njegov nepopisni pogled je vedno neprestano uprt v glavo Chalaisovo.

(Dalje prihodnjič.)

Knjige za mladino:

Fr. Milčinski: Zgodba Kraljeviča Marka. Vez. D 18·—, po pošti D 1·— več.

J. Šorli: Čirimuri. Povest s slikami. Broš. D 20·—, vez. D 25·— po pošti D 1·25 več.

Fr. Milčinski: Tolovaj Mataj. Pravljice s slikami. II. natis. Cena broš. D 18·—, vez. D 25·— po pošti D 1·50 več.

J. Šorli: Bob in Tedi. Dva neugnanca. Povest s slikami. Broš. D 12·—, vez. D 18·—, po pošti D 1·25 več.

J. Waschtetova: Pravljice. Z večbarvnimi slikami. Vez. D 22·—, po pošti D 1·25 več.

Čika Jova: Pisani oblaki. Vez. D 14·—, po pošti D 1·— več.

Čika Jova: Kalamandarija. Vez. D 12·—, po pošti D 1·— več.

Vse te knjige se naročajo pri

Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

Mali oglasi

staneje z državnim davkom za inserate vred do 20 besedi Din 5·—, vsaka nadaljnja beseda 50 par več. — Plača se vedno naprej (lahko tudi v znamkah). Na vprašanje odgovarja uprava le, ako je vprašanju priložena znamka za odgovor ter manipulacijska pristojbina (1 Din).

Službe

Gospodična

sprejme mesto v knjigovodstvu, korespondenci ali kot kontoristinja; vstopi tudi v odvetniško pisarno. Ima okoli dve leti prakse. Cenjene ponudbe pod «Izurjenost» na Aloma Company, anončna družba, Ljubljana, Kongresni trg 3. 2291

Akademik, 2287

vešč srbohrvaščine, latinščine, laščine in francoščine, daje instrukcije, eventualno poučuje tudi matematiko. Honorar po dogovoru. Dopisi se prosijo na upravo «Jutra» pod «Marljivost».

Mladenič

s štirimi gimnazijami ter 3 semestri trgovske akademije (vsled družinskih razmer mu je onemogočeno naprej študirati), z enoletno prakso pri lesu (na žagi, v gozdu in v pisarni), želi službe pri kaki lesni trgovini ali kakem drugem podjetju. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Abstinent». 2230

2229 **Spretna dekle**

ki je vajena vseh del, se sprejme v kuhinjo. Vpraša se v restavraciji Slon v kuhinji.

Kontoristinja 2231

z daljšo prakso, zmožna vseh pisarniških del, se sprejme za lesno trgovino na deželi. Naslov pove uprava «Jutra».

Tehnik, 2251

verziran v strojni, stavbeni in lesni stroki, išče primerne službe, najraje v večji lesni industriji. Ponudbe pod «Bopočnost» na upravo «Jutra».

Kočijaž, 2262

oženjen, brez otrok, srednje starosti, išče službe. Cenjene ponudbe je poslati na upravo «Jutra» pod «Kočijaž».

„Kuverta“,

tvornica kuvert in konfekcija papirja, d. z o. z., Ljubljana, Vožarski pot 1, išče agilnega zastopnika ali potnika za Slovenijo, event. za vso Jugoslavijo. 2222

Knjigovodja-bilancist

želi sedanje mesto premeniti in prestopiti k industrijskemu podjetju, trgovini ali zadrugi. — Cenjene dopise prosi pod «Samec» na upravo «Jutra». 2207

Gaterista k polnojarmeniku in 2 cirkularista

rabi parna žaga «Impex» v Bohinjski Bistrici. Samci dobijo prosto stanovanje, kurjavo in razsvetljavo. Delo trajno, plača po dogovoru, nastop takoj. 2205

Potrebujem gospodično

izurjeno v pisavi in računstvu, za trgovino na Bledu. Prednost imajo domačinke. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Letovišče». 2201

Kot praktikant

želi vstopiti v specerijsko trgovino 19leten trgovčev sin z že dveletno prakso. Ponudbe prosimo pod «Jul. Benečija» na upravo «Jutra». 2172

Kot blagajničarka

išče službo inteligentna gospodična, vešča slovenskega in nemškega jezika v pisavi in govoru. Ponudbe na „Zanesljiva“ na podružnica „Jutra“, Maribor. 2244

Mesto blagajničarke

v kaki trgovini, restavraciji ali kaj sličnega išče gospodična, ki je vešča tudi stenografije in strojepisja. Ponudbe pod «Začetnica 2270».

Vrtnarja,

ki se dobro razume poleg zelenjadnega vrta oskrbovati tudi park, sprejme pod ugodnimi pogoji graščina na Gorenjskem. Naslov pove upravništvo «Jutra». 2271

Učiteljica 2289

gre z rekonvalescentnim otrokom čez počitnice k morju. Ponudbe pod «MORJE« na upravo «Jutra».

Uradnik 2283

išče mesta. Znanje: vsa pisarniška dela, strojepisje, tesnopisje. Samostojna moč. Praksa večletna. Notarijati prednjačije. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «PRAKSA».

Brivskega pomočnika,

dobrega delavca, starega od 18 do 24 let, iščem. Nastop takoj. Plača po dogovoru. Ilko Petkovič, brivski mojster, Domžale. 2275

Inteligentna gospodična 2274

želi primerne službe med počitnicami. Gre tudi k otrokom. Naslov pove uprava «Jutra».

Prodam

Etikete za zvezke

v vseh velikostih ima vedno v zalogi litografija Čemažar in drug, Ljubljana, Vojaška ulica 16/a. Zahtevajte vzorce! 2144

Priložnostni nakup!

Deleži hiše v Kočevju, Glavni trg 18, poleg pristave, vrtov, travnikov, njiv in deleži gozdov so zelo poceni naprodaj. Vprašanja je nasloviti na: Rudolf Röthel, Linz a./D., Promenade 25, Nemška Avstrija. 2285

Pozor! 2279

Proda se 4 do 5 vagonov česla. Kupci z navedbo cen naj se oglase na upr. «Jutra» pod «ČRESLO».

Mali avto, 2278

2 do 4 sedežni, kupim. Ponudbe ali naslov prodajalca prosim na upravo «Jutra» pod «št. 2278».

Pozor, trgovci! 2272

V večjem kraju Slovenije se proda dobro vpeljana trgovina. Na razpolago so velika skladišča in stanovanje. Cenj ponudbe na upravo «Jutra» pod «Ugodna prilika».

Novo močno kolo

(Waffenrad) s pomožnim motorjem, 1 HP., prodam za 7000 Din CENER, Maribor, Koseskega ulica 4. 2274

Fotografski aparat

(Brownie Camera št. 3) s pripadajočimi deli, popolnoma nov, se ceno proda Rimska cesta št. 7, vrata 3. 2280

Volčje pse

8 tednov stare, kredno lepe, zajamčeno čistokrvne z rodovnikom proda dr. Slavko Šumenjak, sodnik v Šmarju pri Jelšah. 2281

Dobro ohranjen avto

16/24 HP., na 4 cilindre, 4 sedeže, proda za 95.000 K Jožef Lorber mlajši, Žalec, 2284

Damske slamnike

in klobuke po znatno znižanih cenah priporoča cenjenim damam Ivanka Stegnar, modistka, Rimska cesta št. 10. 2212

Kuhinjska oprava

nova belo pleskana, moderno in solidno izdelana, se proda. Baje, Sp. Šiška. Šolska ul. 1. 2262

Radi opustitve 2263

trgovine prodajamo po znatno znižanih cenah vse vrste pohištvo. Trgovina s pohištvom in tapetniška delavnica Brata Sever, Ljubljana, Gosposvetska cesta štev. 13 (Kolisej).

Triletni konj,

lep, srednjevelik, z vprego in zelo pripravno dirco je za 5500 Din naprodaj. Istotam se proda lep, skoraj nov zapravljenček z dvema sedežema. Naslov v upr. «Jutra». 2257

Velik ročni mlin za kosti, za rejo kuretine, 18 m močne **žične mreže** in 5 hrastovih kolov za ograjo prodam. Naslov: Jos. Lunder, Ljubljana, Poljanska c. 73. 2228

Croquet, 2256

dobro ohranjen, se proda. — Cena 250 Din. Naslov pove uprava «Jutra».

Naftalin, sirovi,

zoper mole in mrčesa, kilogram 3 Din. **Katran iz lesa,** kilogram 2 Din. Brutto za netto. Ravnotako **police** zamešano trgovino proda F. Cvek, Kamnik. 2215

Elektromotor

znamke Siemens Schuckert na vrtilni tok, 6 HP s suhim napuščalnikom v najboljšem stanju, se ugodno proda event. tudi s kompletno strojno napravo za žaganje in sekanje drv. — Ponudbe na tvrdko: Brata Batič, Celje. 2209

Lokali

Išče se prostor

za mizarstvo v Ljubljani ali bližnji okolici. Kupi se tudi primerna stavba. Dopisi na «Jutro» pod «Stavba». 2267

Stanovanja

3000 dinarjev

posojila prosi usmiljeno osebo državni nameščenec, radi družinskih razmer, proti garanciji in vrnitvi z obrestmi od vsake mesečne plače. Cenjene ponudbe na upravo «Jutra» pod «Hvaležnost». 2206

Opeko, 2006

cement, galico, seno, slamo, lesno volno, drva, premog, oves, koruzo, zdrob, krompir, Oset Andrej, Maribor, Aleksandrova 57. Telefon 88.

Kolesarji! 100

Oglejte si veliko zalogo dvokoles, kompletnih, z dobro pnevmatiko od 1900 dinarjev. «TRIBUNA» F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska cesta 4.

Zamenja se stanovanje

z dvema sobama, soba za služkinjo, kuhinjo in vsemi pritiklinami v sredini Maribora na najlepšem kraju, za podobno v Ljubljani. Pismene ponudbe na upravništvo «Jutra» pod «Zamenjava». 2282

Nepremičnine

Dvonadstropna moderna vila

v vilskem delu Maribora z vrtom, tremi parketiranimi stanovanji in z vsemi udobnostmi prodam za 320.000 Din. Ponudbe na upravo «Jutra», Maribor. 2101

Hiša 2238

v prometnem kraju (Marib. obl.) z mešano trgovino, s posebnim lokalom za pekarijo se skupno ali tudi deljeno proda. Stanovanja in lokali takoj prosti. Naslov pri upr. «Jutra» pod št. 350.

2253 **Parcela**

1000 m², na Vodovodni cesti naprodaj za ceno 25 Din m². Naslov pove uprava «Jutra».

Enonadstropna ogelna hiša 2202

z lokali za trgovino ali obrt ter stanovanjem, na prometnem mestu v Ptuju, se proda. — Ponudbe na: Joško Berlič, Ptuj, Narodni dom.

Dopisovanje

Nesrečni zakonec,

mlad, agilen trgovec, lepe zunanjosti, želi znanja z mlado, simpatično in premožno damo radi skupnega mirnega življenja in poznejše ženitve. Uvažujejo se le resne ponudbe s sliko in polnim podpisom na upravo «Jutra» pod «Srečna želim biti». Tajnost častna zaveda. 2288

Srečen zakon!

Na svidenje 7. junija ob pol 10. uri pri osrednem gledališču. 2290

„Simpatija!“ 2269

Gospod, ki se je odzval, se prosi, da dvigne odgovor v upravništvu «Jutra».

Ženitna ponudba!

Dva inteligentna mladenača, prvi: 28 let star trgovec in gostilničar, drugi: 25 let star veleposestnik in trgovec z lesom, želita znanja z inteligentnima gospodičnama, ki sta stari od 18 do 30 let v svrho ženitve. Tajnost strogo zajamčena. Cenjene ponudbe s sliko, katera se vrne, na upravo «Jutra» pod prvi «Srečen zakon» in drugi «Srečna bodočnost». 2276

Penzionist, 2261

samec, simpatičen in zdrav, bivši «Wachtmeister», dobro situiran, sodnijsko razporočen, brez vsake obveznosti, ker je ona na Madžarskem omožena, želi znanja z vdovo ali ločeno ženo, ki ima posestvo, obrt ali pokojnino, radi skupnega gospodinjstva ali zakona. — Resne ponudbe pod «Poštenost» na upravo «Jutra».

Dober obrtnik

v prijaznem Gorenjskem kraju na deželi, posestnik, bi se oženil, oziroma priženil. Mlada vdova ni izključena. Ponudbe s sliko na upravništvo «Jutra» pod «Sreča». 2242

Gorenjski trgovec

in gostilničar z milijonskim premoženjem bi se rad priženil na deželo. Vdova dobrodošla. Resne ponudbe s sliko na upravništvo «Jutra» pod «Tajnost». 2241

Gospodična

ali mlada vdova, dobra gospodinja, katera bi se rada omožila na deželo, prijazno gnezdo Gorenjske, naj pošlje naslov, sliko ter druge podatke na upravo «Jutra» pod «Rada srečna» — tajnost zajamčena. 2240

Izobražen kmetski fant

išče ljubko kmetsko deklico iz bogatejše ugledne rodbine, ki bi imela veselje do dela na polju, vinogradu in gostilni. — Ponudbe s sliko na upravo «Jutra» pod «Dobrosrčnost». 2233

Razno

Obiskovalcem Celja

in njeni okolici se priporoča brivnica M. Bukovčan, Kralja Petra 27. 2277

Pritlična hiša 2273

z vrtom v Zgornji Šiški št. 34 se proda. Pojasnila daje lastnik Bergant, istotam.

Male oglase „Jutra“

se smatra za **najpripravnejše** posredovalno sredstvo, ki odgovarja vsem potrebam današnjega časa in je **cenejše** kot vsak drug inserat. Posebno ugodno je, da si sam že vnaprej lahko izračunaš, kaj Te bo stal **Mali oglas,** ter ga tudi lahko plačaš v znamkah. III

Poskusi vsaj enkrat,

četudi s prav majhnim besedilom med **Malimi oglasi** «Jutra». Če sploh kje, boš tu dosegel zaželjeni uspeh v izdatno večji meri kot povsod drugod. II

Prav vsakdo

kdor kaj **išče,** kdor kaj **ponuja,** kdor kaj **kupuje,** kdor kaj **prodaja,** prav vsakdo **priznava,** da imajo **čudovit uspeh Mali oglasi** v «Jutru». I

Otroški vozički, 98

več vrst, dvokolesa raznih modelov, najnovejši motorčki amerikanskega tipa «Evans». Velika zaloga pnevmatike in delov po najnižji ceni. Sprejemajo se tudi vsa popravila, emailiranje in poniklanje. «Tribuna» F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska cesta 4.

Pozor! 978

Vsa sobolikarska in pleskarska dela izvršuje najceneje, točno in solidno **Anton Stiplošek,** Ljubljana, Rožna ulica št. 13 II.

Proda se 981

100 delnic delniške družbe pivovarne „Union“, Ljubljana. Naslov pove uprava „Jutra“.

Proda se

tovorni avto 986

SAURER 30/35 HP. in BÜSSING-Braunschweig, s priklopnim vozom 38/40 HP., v dobrem stanju s polnogumij. obroči. — Vpraša naj se pri tvrdki Podlož-Hrastovec, Ptuj, Ormoška cesta II.

Sprejme se 952

poslovodja

za parno žago in tovarno pohištva

vešč korespondence in knjigovodstva. Le prvovrstna, lesno-strokovno izvežbana in samostojna moč. Izpričevala, reference in pogoje na naslov: Mariborska lesna industrija, Maribor.

Nepremočljive 591

dežne plašče

za dame in gospode

priporoča tvrdka

A. & E. Skaberne Ljubljana Mestni trg 10.

Gradbeno podjetje

Ing. Dukić i drug

Ljubljana

Bohoričeva ulica št. 24.

Zahtevajte

v kavarnah, javnih lokalih, gostilnah in brivnicah

„JUTRO“

Kulturni pregled

Zbirka „Oder“

P. Petrović: **Ploha.** Vesela vaška igra v treh dejanjih.

L. Thoma: **Lokalna železnica.** Komedija v treh dejanjih.

Izdala Zveza kulturnih društev, založila Tiskovna zadruga v Ljubljani, Prešernova ulica št. 54.

Srb Pecija Petrović in bavarski Nemec Lud. Thoma sta si v teh dveh komedijah sorodna. Oba sta satirična šaljivca, ki bičata in zabavata. Petrović je hkratu cinik; povedati hoče v svoji «Plohi», da je človeštvo še vedno bolj k slabemu, nego k dobremu nagnjeno, da verjame v greh, a se z vso silo upira veri v poštenje. Človek pač najrajši druge sodi po sebi, a tudi če je sam pošten, ena gre težko v glavo, da bi bil poštenjak še kdo drugi.

Zakaj bi ne bilo mogoče, da sprejme v silni plohi mlad zdrav mož, zakonski mož, lepo, mlado, zdravo ženo, zakonsko ženo, pod streho in ji da prenočišče, ne da bi se — kaj med njima zgodilo? V Petrovićevi komediji se to zgodi: ona spi na ženini postelji v hiši, on pa gre spat na svisli. Niti na misel jima ne pride kaj prepovedanega. In vendar govori vsa vas, da se je ponoči zgodil greh in niti moževa žena, niti ženin mož, niti njeni roditelji ne morejo verjeti, da bi jima bilo mogoče, v takih okoliščinah ostati poštena zakonca. Vsi jeziki ju obsojajo, ljubosumje vzplamteva v zubljih, prepiri, ločitve, škandali so brezkončni.

Zaman dokazujeta osumljenca svojo popolno nedolžnost, zaman prisegata, se razburjata, — svet noče verjeti. Zakaj svet je prepričan, da je taka poštenost nemogoča in naravnost bedasta, ker je nenaravna.

Iz teh situacij se razvija velezabavno dejanje, ki prinaša celo vrsto izvrstnih tipov iz vaškega življenja, obenem pa podaja imenitno satiro na človeštvo, ki obsoja, ker je samo grešno.

Komedija daje misliti! V Ljubljani je, kakor po vseh jugoslovanskih odrih dosegla popoln uspeh. Tehnično je spisana silno spretno in nudi režiserju in igralcem prav imenitne naloge.

Sorodna «Plohi» je **«Lokalna železnica»**, velezabavna in hkratu ostra. Biča neznačajnost, nestalnost, omahljivost ljudske duše. Gre za železnico do mesteca Drenovega. Minister je odločil drugače, kakor bi želeli Drenovci. Zato je vse ogorčeno na ministra. «Pokazati mu je treba zobe!» Župan Kozlevčar se odpelje k ministru. Ves divji se vozi in razmišlja, kako bo naskočil ministra. Pokaže mu pesti in ga nahruli, da bo pomnil Drenovo! Toda minister sprejme župana z največjo ljubeznivostjo ter mu v dveh minutah pove, da železnica steče tako, kakor on hoče, in prav nič drugače.

Očaran po ministrovi prijaznosti župan niti ne zine. Ko pa se vrne, ga pričakuje pol mesta. Kaj je opravil? In župan se zagovori, prav za prav le pritrjuje drugim, ki so prepričani, da je župan ministru prav pošteno zagodel. Meščani so navdušeni, da imajo župana junaka, ki je zarobantil pred ministrom, «da hočejo svojo pravico, naj se zgodi, kar hoče». In prirede mu bakljado! Za zasluge, za opozicijo vladi.

Toda že naslednjega dne se skesajo; strah jih obide, zboje se posledic, župnik je hud na opozicijo, zaroka županove hčerke se razdira, razni zaslužki so v nevarnosti. In meščani se razjezé na župana: «Mesto bo ugonobil! Vlada se bo maščevala nad Drenovim! Župan je šel predaleč! Preklicati mora svoje grobosti!» — In župan, ki ni ministru rekel nobene žaljive besede, razglasi, da pojde vnovič k ministru vse pogladit in prosit nekdanje milosti.

Meščanje, pravkar ljuti zabavljači na vlado, so mahoma zopet najpokornejši režimovci. Županu pa prirede novo bakljado in podoknico! Zaroka se zlepi, razdrta prijateljstva se obnove, vse plava v zadovoljstvu.

Thoma, bavarski pesnik in pisatelj, odlični sodelavec «Simplicissimusa», je napisal več takih satir. V Ljubljani so igrali njegovo «Medaljo» in to «Lokalno železnico». Razmere na kmetih in po malih mestih bavarskih so na las slične slovenskim. Tudi ti tipi, moški in ženski, ta župan, ti občinski svetovalci, obrtniki, trgovci, župniki, činovniki in stare opravljive sorodnice, vsi so kakor zajeti iz naše srede.

In tudi «nazori» in «načela» so isti, ker je breznačelnost naša ista! «Politika je nekaj, kar je samo za tiste ljudi, ki utegnejo in jim ni treba imeti nobenih ozirov. Poglavitno je red v hiši; red pa ne gre skupaj s politiko. Obrtnik mora biti prijatelj z vsemi strankami, ako naj služi! Značajnost, pravica, morala, lepe reči! Ampak mir v hiši in dober zaslužek so še lepše!»

Thoma je prav zabavno osmešil svoje Bavarce; njegova komedija pa se dogaja vsak čas tudi pri nas. Zato bo «Lokalna železnica» vedno aktualna in dobrodošla satira na naših odrih. Naj bi jo igrali povsod! Ljudem daje misliti in marsikdo zagleda na odru sebe: smejal se bo in vsaj malo ga bo tudi sram.

Med revijami

«Nova Evropa» od 1. junija se na uvodnem mestu bavi z umorstvom na Prekrižju v Zagrebu, razpravlja o gospodarski obnovi Avstrije ter o posledicah agrarne reforme v Bosni in Hercegovini. V «Pravnem pregledu» poroča naš univ. prof. M. Dolenc o poroti v Jugoslaviji, ki jo zagovarja, vsaj kolikor se tiče Slovenije, poudarjajoč, da je naša porota vedno bila nekak korektiv prava, zaradi česar se je ne sme podcenjevati. Na zadnjih straneh številke pretresa N. E. slučaj hrvatskega pisatelja Avg. Cesarca ter se zavzema za avtorja, katerega preganja vlada iz političnih vzrokov.

Zagrebški «Savremenik» za maj prinaša literarne prispevke iz zapuščine A. G. Matoša, setasvke Ujevića, Miličića, Soffici-Čerina, Vasića in drugih. Dr. Bazala priobčuje razpravo «O slobodi». Med mladimi liriki srečamo v tej številki «Savremenika» Batušića, Težaka, Cesarića in Kulundžića, dočim pišejo essaye S. Vinaver, M. Begović, A. Haler, Dobronić, Lovrić in Maixner. Bogat je v «Savremeniku» gledališki pregled, rubrika o upodabljajoči umetnosti in polemični del. Zanimive so tudi beležke. «Savremenik», ki izhaja enkrat na mesec, stane na leto 150 dinarjev in se naroča v Zagrebu, Gundulićeva ulica 7/I.

Beograjskega «Venca» majski in junijski zvezek, ki ga urejuje prof. J. Živanović, objavlja Orionovo dramatično «Veliko noč», slike iz dni osvobojenja. Spis preveva domoljuben duh, pisatelj nam plastično riše jade in nevolje srbskega naroda za okupacije Srbije po Madžarih in Nemcih. Snov iz naroda je vzeta tudi spisu Miodraga Riznića «Na vlaškoj planini». M. I. Marković objavlja sklep članka o Tagoreju, Dragiša Lapčević piše razpravo «Steg i grb». Poleg imenovanih prispevkov se nahaja v «Vencu» mnogo pesmi ter književna kritika Beševićeve «Kneginje Maje». — «Venac» je književni omladinski list, ki izhaja že 14. leto. Naši javnosti ga toplo priporočamo.

Naše gledališče. Gledališka sezona v Ljubljani se zaključi 20. junija. Pred zaključkom bodo igrali v drami Wiedovo duhovito politično satiro «2 × 2 = 5» v režiji g. Milana Skrbinška. Opera uprizori tekom tedna novitete «Zrinjski». Dirigiral bo g. Matačić. Ako bo dopuščalo zdravje basistu g. Bettetu, da lahko nastopi, se bo še tekom tedna pela Charpentierjeva «Luiza».

Splitsko gledališče. V četrtek dne 31. maja je splitsko gledališče uprizorilo Balzacovega «Mercadeta», prikaz genijalnega špekulanta, ki ume tuj pohlep po denarju obrniti v lasten prid. Naslovno ulogo je ustvaril član zagrebškega gledališča g. Josip Papić, ki je s svojo igro očaral gledališko publiko. Poleg gosta Papića so v komadu nastopili najboljši člani splitskega gledališča, med njimi bivši član ljubljanske drame g. Rado Pregarc.

Kulturna polemika v Trstu. V dveh dopisih našega tržaškega kulturnega poročevalca je «Jutro» javilo o uspehu, ki ga je požel pevski zbor «Učiteljske zveze» v Trstu s svojima glasbenima prireditvama o binkoštih. Značilno je, da so uspeh koncerta priznali vsi, tudi tuji glasbeni strokovnjaki — izvzemši nastavljenca tržaške Glasbene Matice, g. V. Šonca, ki je oceno prireditve prikrojil tako, kakor da je vse skupaj bila zgolj poskusna glasbena produkcija. Zaradi Šončevega stališča je v tržaških slovenskih listih nastala huda polemika. Proti njegovemu šolarsko-pristranskemu načinu ocenjevanja je nastopil v «Edinosti» g. Mirko Logar, v «Delu» pa g. Karel Pahor. Oba odločno zavračata uničevalno delo Slovenca Šonca tam, kjer ga priznavajo tujerodni kritiki, ki gotovo niso sodili površno, diletantsko in subjektivno. Poučna pa je ta kulturna polemika v prvi vrsti radi tega, ker dokazuje, da so si rojaki še vedno v laseh tam, kjer bi morali trdo delati za kulturno splošnost.

Češka knjiga o Jugoslaviji. Češkoslovaško-jugoslovanska liga v Pragi je izdala kot posebno število svojega časopisa brošuro, naslovljeno «V Jugoslaviji». Publikacija obsega niz člankov o naši državi, informacije za Čehe ter opis naših prirodnih in zgodovinskih zanimivosti. Na koncu je brošuri pridejan kratek slovar srbskohrvatskih besed s češkim tolmačem.

Francoska umetnostna razstava v Pragi. V soboto, dne 26. maja, se je v Pragi otvorila francoska umetnostna razstava. Pri otvoritvi so bili navzoči predsednik republike Masaryk, celokupni praški diplomatski zbor in reprezentanti vseh kulturno pomembnih češkoslovaških organizacij. Govorili so predsednik praškega umetnostnega društva «Manes» arhitekt Novotny, francoski poslanik v Pragi Couget, umetnostni kritik Nebesky, dr. Beneš in minister dr. Marković. Vsi so poudarjali potrebo češko-francoske vzajemnosti tudi v kulturnih zadevah.

Smrt nemškega grafika. V Monakovem je 30. maja umrl znani slikar Adolf Oberländer. Dosegel je starost 78 let. Svoje čase je bil popularen kot grafični sotrudnik lista «Fliegende Blätter».

Iz življenja in sveta

„Sumljivo lice“

Zanimiva zgodovina neke Nušićeve gledališke igre.

Pred kratkim je beograjsko gledališče vprizorilo dva gledališka komada pisatelja Branislava Nušića. Prvemu je ime «Sumljivo lice» (Sumljiva oseba), drugemu pa «Svetski rat». Kot uvod v predstavo je imel pisatelj Nušić predavanje o zgodovini obeh del: občinstvo pa je zanimala zlasti zgodovina nastanka in usode «Sumljive osebe». Ta zgodovina pa je takale:

Pred petintridesetimi leti je pod vplivom Gogoljevih komedij in z namenom ponorčevati se malo s takratno srbsko birokracijo g. Nušić napisal šaloigro «Sumljivo lice», v kateri se je pošalil tudi z dinastijo v ne baš lojalnem tonu. Radi tega dejstva je moralo «Sumljivo lice» celih petintrideset let ležati v arhivih in predalih različnih miz ter je šele po tolikem času in čudnih naključjih prišlo na oder.

Prvič je g. Nušić izročil svoj rokopis gledališkemu upravniku Miloradu Šapčaninu, človeku, «katerega dinastična lojalnost je bila neke vrste verska dogma». Ta je «Sumljivo lice» pohvalil in izjavil, da bi komad bil deležen lepega uspeha tudi na pozornici, toda vkljub temu da priporoča pisatelju, naj odnese rokopis domov in ga sežge v peči.

Pisatelj ni izpolnil Šapčaninovega nasveta. Rokopis je shranil in ga čuval toliko časa, dokler Milorada Šapčanina ni zamenjal nekega dne Nikola Petrović, kateremu je Nušić tudi izročil rokopis. Ko je srečal pisatelj kaka dva ali tri tedne po tem dogodku upravnika gledališča, se je ta začel že od daleč prav od srca smejati. Ko prideta skupaj, pove upravnik Nušiću, da se je spomnil na njegovo «Sumljivo lice», ki ga je čital ponoči v postelji in se previjal od smeha. Tega se je upravnik domislil sedaj, ko je zagledal avtorja; odtod njegov smeh. Upravnik je pri tem Nušiću prav prisrčno stisnil roko, toda obenem mu je svetoval, naj pride čim prej k njemu in naj odnese svoj rokopis, ker ne želi, da bi ga kdo našel v njegovem predalu, kajti on, upravnik, «je star in ne bi šel rad v zapor».

Rokopis je romal zopet v avtorjev predal med druge rokopise in je prišel pred upravnika gledališča šele 1900, ko je bil upravnik gledališča — sam g. Branislav Nušić. To je bilo v času, ko je pisalo drame vse, kar je sploh umelo pisati. Novi upravnik je hotel držati na višini originalni repertoar. Gledališke komade je takrat, kakor rečeno, pisalo vse: orožniški podnarednik, vpokojeni blagajniki in sploh vsi, ki so znali vsaj malo pisati. G. Nušić je naštel nekatere komade, ki jih je našel na mizi, ko je prevzel upravo gledališča. To so bile res zelo smešne stvari, ker so drame — tudi zgodovinske! — pisali ljudje, ki so komaj kdaj videli predstavo kakega potujočega gledališča!

V takih razmerah ni nobeno čudo, ako se je upravnik gledališča g. Nušić spomnil pisatelja g. Nušića. Takoj se je znašel na mizi novega upravnika rokopis «Sumljivega lica» in ko ga je upravnik in avtor v eni osebi v upravnikovem fotelju in s kraljevo sliko v velikem okvirju pred sabo prečital, je sklenil: «Dragi moj gospod Nušić, nesite ta rokopis domov. Lep in dober je komad, celo čestitam vam na njem, ali nesite ga domov, ker ne želim, da bi se rokopis našel tukaj, v upravnikovem predalu.»

Zgodovina «Sumljivega lica» s tem še ni končana. Rokopis je šel z avtorjem v vojno in ko je trebalo marširati preko Albanije, se je pisatelj v Prištini iznebil marsikakega bremena. Usodo teh bremen so morali deliti tudi rokopisi. G. Nušić je v Prizrenu pri neki Srbkinji pustil več del, katerih ni mogel nositi sabo. Ko se je g. Nušić po vojni vrnil v domovino, je zvedel, da so Bolgari našli v Prizrenu njegove rokopise in da so jih sežgali. Ali neki Arnavt v Prištini, pri katerem je Nušić na svojem begu stanoval, mu je manuskripte vrnil v najlepšem redu. Med izročenimi rokopisi je bilo tudi «Sumljivo lice», katero je po dolgih robinzonadah končno prišlo na beograjski oder.

Kako naj pozdravljamo?

Na vprašanje gosp. Franja, kako naj bi moški pozdravljali ženstvo, ne da bi bilo zamere ter ne da bi kvarili svojega zdravja in klobukov, smo prejeli že nekaj odgovorov.

Iz **Celja** *piše poredna gdč. Betka:*

Če ne boste preveč hudi, si dovoljujem poslati tale odgovor na «Moško pozdravljanje»:

Čemu hočete koketirati z Vašo ročico «položeno vodoravno s kazalcem na čelo, torej držeč vse prste vzporedno ... na sredini čela» — čemu? Vem, da je Vaša ročica vedno minikirana ter tiči v elegantni rokavici. Pa zakaj hočete odpraviti socijalno zlo, morda li zato, da ga takoj nadomestite z drugim še hujšim? Mislite li, da dobi Vaš suknjič boljšo obliko z vednim vzdigovanjem roke v vodoravno smer v višino čela? Ne, dragi Pranjo! Vaš suknjič in površnik bi dobil strašne gube ob rami in laktu; verjemite mi, da je škoda Vaše elegantne obleke! Ker se pa pri pozdravu «klanjam se» vedno hote ali nehote pripogibate, treba tudi pomisliti na obliko zadnje strani Vaše obleke. Pozdrav «dobro jutro» *Vas vsega tega reši.* Smehljajoče «dobro jutro» čuva v vsakem oziru Vašo — komodnost, obleko in blagajno, meni pa prinese vsaj upanje na — «dobro jutro».

Iz **Poniklve** *nam je pisala gdč Wally:*

Kakor vidim, ste si zopet izmislili nekaj novega. Sedaj se nočete niti odkrivati! Popolnoma se strinjam z Vami; vedite, da če se mi pri pozdravu ne odkrijete, Vas bom smatrala še vedno za odkritega kavalirja. Ne smete mogoče misliti, da upoštevam «Vaše zdravje in v prvi vrsti Vaš «borsalino» ampak radi tega, ker sem prepričana, da se vsakikrat, ko se odkrijete, jezite in me povrhu še pošiljate «k vragu», ker škoda se Vam zdi klobuka. Mari ne? Ne odobravam pa Vašega mnenja, da bi pozdravljali kot fašisti. Imela sem jih mnogo časa pred očmi; zadovoljna sem, da jih več ne vidim. Tudi ne vem, kako bi bilo, če bi jih posnemali. Mislim pa, da bi se morali vsakikrat prepričati, ni li kdo na Vaše desni strani, da ga po neprevidnosti ne lopnite po glavi. Gotovo bi imeli še s sodnijo opravka! Nazadnje pa bi kmalu začeli tožiti, da Vas boli rama, roka in ne vem kaj še vse, od samega pozdravljanja. Ker me poznate kot jako skromno, se zadovoljujem s tem, da se mi pri srečanju samo priklonite. Roke poljubljati in zvati me «milostivo», tudi ni treba, ker večina mojih cenjenih tovarišic je proti temu in kakor vedno — večina zmaga.

Večna pomlad

Doslej se je mislilo, da je naša zemlja tem starejša, čimbolj se ohlaja. Tudi se je računalo, da bo iz tega razloga v par desetih milijonih let na zemlji življenja konec. Ta hipoteza je postala že malone aksiom, na katerega so se opirali vsi, ki so govorili o bodočnosti naše zemlje. Po geoloških predavanjih bi imel našo zemljo v doglednem času pokriti večen sneg in led.

To teorijo je sedaj ovrgel neki ameriški zemljoslovec. Ne glede na slučajne katastrofe, ki bi mogle nastati vsled trčenja naše zemlje s kakim planetom, je gotovo, da se sedanja ledena doba naše zemlje bliža svojemu koncu. Kmalu bomo dočakali, da se bodo ogromne ledene mase okolu severnega in južnega tečaja začele topiti. Izginile bodo popolnoma. Tedaj nastopi na celi zemlji mila in blaga klima, da ne bo treba potovati na Rivijero ali na Florido. Podnebje bo povsod enako. Imeli bomo večno trajajočo pomlad.

Ameriški geolog, ki podira stare teorije s svojo novo trditvijo, je zasno-

Zvonimir Kosem:

Gospodična Sonja

Kako je prišla v to tuje mesto, na griču med dvema mračnima rekama zvijugano in v nebo pod vedno vihrajoče oblake štrleče, pozimi od ostrih burij bičano, poleti v oblake prahu zagrnjeno, gospodična Sonja niti sama ni dobro vedela. Zlatolasa deklica je skakljala po pisanih travnikih, ob belem dvorcu, kjer sta živela njena roditelja. Pa je butnilo v to njeno mladost kakor vihar in požar — vojna, revolucije, vseobči pokolj. Preko stepe urni konjiki, v solncu blesk sabelj, bajonetov, puškinih cevi. In v solncu kri, kri . . . Prej pisani travniki okrvavljeni, beli dvorec porušen, polja poteptana, na cestah zvrnjeni razbiti vozovi, iz jarkov štrleče noge poginulih konj, vsekrižem nakopičeni mrtveci, nad njimi krakajoči gavrani . . . In ko se je na begu z roditeljima ozirala nazaj, se ji je zdelo, da zaman hrepeni po tistem nekoč tako lepem svobodnem solncu nad domačimi travniki, da gleda zadnjikrat tiste neizmerne plodne ravni, kakor jih ni lepših nikjer na svetu, da gleda zadnjikrat svojo domovino . . .

Tujka!

Tujko se je počutila gospodična Sonja v tem tujem mestu. Tujko tembolj, ker sta ji kmalu po prihodu od žalosti in bede pomrla roditelja. Ni bila sama — na tisoče je bilo tukaj beguncev in begunk iz njene domovine — ali pri teh ni mogla iskati tolažbe: na vsakem teh obrazov, med ulično množico potopljenih, je bil vtisnjen pečat bôli, domotožja, razočaranja.

In zato je gospodična Sonja sanjala. Sanjala o gradovih, o bajnih parkih in gajih, o mesečini in zvezdah, o slavčevem gostolenju, o belih stezicah in o zlatolasem junaku. Ponoči in podnevi je sanjala gospodična Sonja, in čimbolj je sanjala, tembolj je bila nesrečna. A vendar ni sanjala zaman.

Ko se je nekoč opoldne vračala iz tovarne, kjer si je služila vsakdanji kruh, ga je ugledala visoko na ograjku v nebo kipeče stavbe, med zidarji, kako se ji smehlja. Prav tak je bil, kakor je sanjala o njem: visok, zlatolas . . . samo obleka je bila zaprašena in oškropljena od apna. Odsmehnila se mu je, zamahnila mu z roko v pozdrav — on pa je strmel za njo še dolgo potem, ko je veselo odhitela po ulici.

Še tisti večer sta sedela skupaj v parku za mestom. Begunec je bil kakor ona, doma nedaleč od njenega rojstnega kraja. Toliko sta si imela povedati . . . in tako sladko je zvenela na njena ušesa domača govorica, ki je že dolgo ni čula. Božala mu je bele roke in se čudila in ga izpraševala, dokler se ji ni razodel popolnoma: bil je plemenitega rodu; še nikoli v življenju ni delal z rokami . . . samo tukaj, v pregnanstvu ga je do tega prisilila beda. Povedal je, da se misli otresti suženjskega jarma, da se namerava vrniti v domovino, kakor hitro si bo prislužil denarja za pot. In da bo njo peljal s seboj kakor nevesto . . . Veliko je še govoril in oči so se mu svetile kakor otroku, ki koprni iz samote po materi.

Poslej sta se shajala v parku vsak večer. In vsak večer ji je govoril o vrnitvi v domovino, vsak večer je postajal bolj nestrpen.

«Ne bom srečen, dokler ne ugledam zopet svoje domovine!» — je govoril.

Nekoč je zapazila na njegovih dlaneh žulje in je zaihtela v njegovem naročju. On pa jo je objel:

«Samo teden dni še, Sonja, in odpeljeva se, in vse, kar sva prestala tukaj, bo pozabljeno!»

Samo teden dni še . . . Gospodična Sonja je štela ure in minute in drhtela je od radosti: v sanjah je gledala pred seboj prenovljeno domovino, polno sreče, polno solnca, gledala pisane travnike, med njimi bele dvorce, za dvorci prostrane stepe; in tam sredi smejočih se travnikov, v belem dvorcu, on in ona s svojo ljubeznijo, ob odprtem oknu sloneča zamaknjena v zlatozorje mladega jutra . . .

Dan pred odhodom, ko je opoldne poslednjikrat stopila iz tovarne, jo je pozdravil na ulici nenavaden vrišč. Val drveče množice jo je potegnil v svoj vrtinec. Hotela je vprašati, kam vse to drvi, pa so se ji sami kmalu odprle oči. Množica je obstala pred sivim kolosom sredi mesta, pred ogromnim, preko ulice zrušenim zidarskim odrom, okrog katerega so mrko in strogo korakali stražniki. Za hip je nastala med množico tišina kakor v cerkvi, potem pa se je dvignilo iz vrst delavcev več pesti in neki glas je pričel sikati preko vseh kakor bič:

«Kdo je te nesreče kriv — to se vpraša! Ali mi, ki delamo, ali oni, za katere delamo? Lopovi, ubijalci! Kaj je bilo treba teh trideset žrtev? Ali bi ne mogli dati za oder nekoliko močnejših desk? Pa kaj človek — palača, palača, to je glavna stvar!»

Tistikrat so se ljudje zgrozili in vztrepetali: Kraj podrtega odra se je zgrudila zlatolasa gospodična in se ihteč oklenila na tleh iztegnjenega okrvavljenega trupla: bil je njen zlatolasi junak, žrtev med žrtvami. —

Drugo jutro so našli Sonjo v njenem stanovanju mrtvo, ob njej na pol izpraznjeno stekleničico od cianka lija in listek z napisom:

«Pustite me, da umrem! Ni pravice na svetu!»

Sportna strast v Angliji

Napredujoča demokratizacija londonske sportne «season» se najlepše kaže v dveh pojavih: «Družabne» sportne prireditve, h katerim so si svoječasno bogati Američani kupili pristop s tem, da so plačevali visoke svote obubožanim plemkinjam, te prireditve propadajo in so vedno bolj redke. In pa: velike sportne prireditve vedno bolj postajajo prazniki velikanskih mas in v njih doživljajo sportne sezone svoj višek.

Poprej je bil sport tudi v Angliji dokaj ekskluziven, dostopen samo nekaterim krogom in stanovom. Danes pa je angleški sport že zdavnaj internacionaliziran in vzbuja strastno zanimanje najširših množic. V zadnjih dvajsetih letih je povsem odstranjena absolutna suprematija angleškega sporta nad drugimi, toda v zadnjih dvajsetih letih je angleški sport postal zares velik in splošen in angleške sportne prireditve so največje na svetu. Seveda so zato nekoliko posurovele angleške sportne šege in navade, in v Angliji najdemo dandanes na sportnih prostorih ravnotoliko divjega, besnečega fanatizma, kakor v Ameriki ali ponekod na kontinentu. Zadnji dokaz te nedisciplinirane strasti do sporta najdemo v nečuvenih dogodkih, ki so se odigrali pred kratkim v nogometnem stadionu v Wembleyu pri Londonu, kjer je bilo okrog 1000 ljudi težko ranjenih.

Šlo je namreč za zmago v nogometni tekmi za «cup final». Treba je vedeti, kaj pomeni v Angliji ta tekma. Doslej so jo igrali vedno v ogromnem prostoru v Crystallpalace, kjer pa je prostor od leta do leta postajal tesnejši in že davnaj ni zadostoval. Zato so letos zgradili ogromni stadion v Wembleyu. Prostora je v njem za 125.000 ljudi, in kljub temu so bili vsi prostori že več tednov pred tekmo do zadnjega razprodani! Na dan tekme bi bili pravzaprav že zjutraj morali uganiti, kakšni dogodki se bodo ta dan pripetili. V soboto zjutraj — bilo je to pred tremi tedni — je 170 posebnih vlakov pripeljalo nad 70.000 gostov iz province v London! Gosti so prišli okičeni z raznimi barvami tekmovalcev, odnosno tekmujočih klubov, in njihove množice so skoraj ustavile promet od kolodvora Charing-Crossa pa do mostu London Bridge. Od enajste ure dalje pa, ko se v Londonu začne nedeljski

val svoj nazor na splošnih opažanjih, da postajajo zime vsako leto milejše, da se hlad čim bolj izgublja in da poletna temperatura dosledno narašča.

Našemu potomstvu se torej obetajo lepi časi večne pomladi in ljubezni. Žal, da napovedanih božanskih časov ne bomo deležni tudi mi!

Nesimetričnost obraza

Okusi so različni, a trdijo, da so najlepši, najmikavnejši obrazi oni, ki niso simetrični. Simetrični obrazi so baje navadno dolgočasni in prevelika pravilnost ni lepa. Neka gotova nepravilnost in neenakomernost daje obrazom neki nepopisen in nerazumljiv čar. Pri človeku je vsaka polovica obraza drugačna, kar je lahko dognati tudi na fotografijah. Kakor je balj razvita desna roka in noga, je navadno tudi desna stran obraza razvitejša. Zlasti pri ženskah. Desna stran lica kaže močnejše poteze in izrazitejše črte, leva stran pa je nežnejša, nerazvitejša. Ako se fotografija razreže čez pol in desna stran iznova fotografira, nato pa obe polovici zlepita tako, da dobimo cel obraz, se začudimo, ko vidimo čisto tuj obraz, navadno močnejši, brutalnejši. Nasprotno je z levo stranjo, ki da zlepljena finejši obraz. Umetno na ta način simetrično sestavljeni obraz ima vedno nekaj mrtvega in nenaravnega. Iz tega sledi, da je naravni obraz nesimetričen in da mu daje prav to dejstvo večjo živahnost in zanimivost, kakor jo ima simetrični, tako rekoč iz dveh desnih ali dveh levih polovic zloženi naravni obraz. Tako lahko rečemo, da obstoja lepota in mikavnost obraza iz nerazložljive harmonije dveh neharmoničnih polovic.

Sportni vestnik

Mednarodni lahkoatletski miting „Marathona" v Zagrebu

Lep uspeh Valtriča (Primorje) v teku na 100 m.

V proslavo svoje desetletnice je zagrebški klub Marathon priredil zadnjo nedeljo velik internacionalni miting, na katerem je startalo 68 lahkoatletov, med njimi precejšnje število iz inozemstva, zlasti iz Rumunije. Od Slovencev sta se udeležila mitinga le lahkoatleta SK. Primorje Perpar in Valtrič.

Rezultati so v splošnem prvorazredni, postavljenih je bilo šest novih rekordov. Izidi so:

Tek 100 m: (3 predteki, 2 semifinale), finale: 1.) Matz (Hašk) 11.—, 2.) Valtrič (Primorje) 11.1, 3.) Boranić (Marathon) 11.8. Usodni slučaj je hotel, da je Perpar izžrebal skupen semifinale z Matzom. Kljub lepemu času 11.2 je izpadel, dočim sta Boranić in Kaiser navzlic slabemu času (11.8, oziroma 12.2) prišla v finale.

Tek 400 m: 1.) Kojić 54.2 (rekord), 2.) Boranić, 3.) Kosovitz (Rumunija) srdit boj.

Tek 800 m: 1.) Schneller (Hašk) 2.04 (rekord), 2.) Butković (Conc.), 3.) Slivarić (Hašk).

Tek 1500 m: 1.) Schneller (Hašk) 4.24 (rekord), 2. Butković, 3.) Sprhič (Čak. SK.).

Zapreke 110 m (2 predteka finale: 1.) Leandrov (Hašk) 18.4, 2.) Zgaga (M.). Čas je boljši od obstoja rekorda, a ne velja, ker je podrl Leandrov skoraj vseh deset zaprek.

Štafeta 4×100 m: 1.) Hašk 48.00, 2.) Marathon, 3.) Rumunija. Štafeta Primorja, ki je bila prvotno tudi namenjena tekmovati, a je morala vsled nastalih zaprek odpovedati, bo imela zelo ugodne izglede, ker je dosegla v treningu že boljši čas.

Pešhoja 2000 m: 1.) Dobrin (Hašk) 9.46 (rekord). Jako efektna zmaga našega prvaka.

Skok v višino: 1. Rusul (Rumunija) 176 cm (rekord), 2.) Zgaga 168 cm, 3.) Leandrov.

Skok v daljino: 1.) Buljik (Hašk) 619 cm, 2.) Zgaga 595 cm, 3.) Fischer (Rumunija).

Troskok: 1.) Fischer 11.98 m, 2.) Zgaga 11.97 m, 3.) Kojić 11.42 m.

Krogla: 1.) Buljik 11.32 m, 2.) Gašpar (Hašk) 11.26 m, 3.) Cigić (Mar.).

Disk: Gašpar 34.31 m, 2.) Boezin (Rumunija) 33.74, 3.) Kulčar (Herk.).

Kopje: Gašpar 50.25 m (rekord), Pfeifer 40.45 m.

Perpar in Valtrič sta kljub zgodnji sezoni že v lepi formi, predvsem Valtrič, ki se je letos izredno lepo razvil ter je v nedeljo s svojim razantnim finishom malodane potolkel našega rekorderja Matza, katerega je rešil na tem mitingu le tehnično res vzgledon start, ki manjka Valtriču še povsem. Perpar in Valtrič bi morala trenirati pod nadzorstvom profesijonalnega trenerja. Marathon ni nikjer štedil z izdatki za svoje goste, ki so bili vsi ob toliki gostoljubnosti najprijetneje iznenadeni. Kakor vsem gostujočim klubom, je podaril Marathon tudi SK. Primorju lepo zastavico.

Nedeljske nogometne tekme

Krakov: Jugoslovanski državni nogometni reprezentanci se je posrečilo revanširati se za poraz, ki ga je lani na domačih tleh, v Zagrebu, doživela od strani poljske reprezentance. V nedeljo je naša reprezentanca porazila v Krakovu poljsko reprezentanco z 2 : 1.

Ljubljana: Ilirija : Železničarski S. K. Sisak 4 : 1 (2 : 0). Ilirija nastopila z več rezervami. Igra precej otvorjena. Kot srednji krilec je nastopil Dolinar in je napravil ugoden utis. Zlasti je dobro podpiral nekoliko šibka branilca. Vratar Miklavčič kaže talent. Tudi napad je bil v splošnem dober. Pri nasprotnikih je najbolj ugajal _ branilec in v napadu desna zveza. Moštvo igra zelo požrtvovalno, vendar pa se vidijo gotovi nedostatki, ki so onemogočili, da bi bil izid za goste ugodnejši. En gol za Ilirijo je padel iz enajstmetrovke, svojo enajstmetrovko pa so gostje iz kavalirstva zastrelili v out. Sodnik Hus topot nekoliko nesiguren.

Maribor: Old boy Rapid : Old boy Maribor 4 : 0 (2 : 0). Prireditev je bila zelo animirana.

Zagreb: Prvenstvene tekme: Tipografija : Croatia 3 : 2 (1 : 2). Zaslužena zmaga Tipografije. Sparta : Ilirija 1 : 1 (0 : 1). Croatia (Podsused) : Union 3 : 0, Uskok : Olimpija 7 : 0, Atena : Južna železnica 3 : 0. Južna železnica ni nastopila. Slaven : Viktorija 1 : 0!!

Sušak: S. K. Primorje (Ljubljana) : Viktorija (Sušak) 1 : 0.

Beograd: Unirea (Temešvar) : Jugoslavija 3 : 3, Unirea : Beograjski Sportklub 3 : 2.

Gradec: Sturm : GAK. 3 : 1 (1 : 1).

Dunaj: Prvenstveno tekmovanje je v nedeljo doseglo svoj višek s tekmo dveh vodilnih klubov, Amateurjev in Rapida. Čeprav je imel Rapid več od igre, so zmagali Amateurji z 2 : 0. Sportklub : Hertha 0 : 0, Hakoah : WAC. 2 : 0, Admira : Simmering 4 : 1, Floridsdorf : Rudolfshügel 3 : 2 (0 : 1). II. razred: Slovan : Simmeringer Sportvereinigung 2 : 1.

Bazel: Nemčija : Švica 2 : 1.

Budimpešta: MTK. je premagal moštvo tehnične visoke šole z 9 : 0 in s tem končnoveljavno dobil letošnje prvenstvo.

•

Iz S. K. Ilirije. — Trening za I. nogometno moštvo se vrši v torek, sredo, četrtek in petek ob vsakem vremenu. Z ozirom na zaključno tekmo za prvenstvo Slovenije, ki se vrši 10. t. m., je polnoštevilna udeležba obvezna za vse igralce I. moštva in rezerve. — Nogom. sekcija.

Turnir v tenisu, ki se je vršil v nedeljo povodom otvoritve novih igrišč S. K. Ilirija v Ljubljani med Ilirijo in zagrebškim Haškom, je potekel zelo lepo. Končal je samoumevno z zmago Zagrebčanov, katerim je morala Ilirija, v tenisu še le začetnica podleči v razmerju 14 : 0. O lepi prireditvi še spregovorimo.

Tekmovalno streljanje Lovskega društva v Ljubljani se je vršilo v nedeljo na vojaškem strelišču. Udeležba tekmovalcev je bila razveseljivo številna. Tekmi sta prisostvovala tudi veliki župan dr. *Lukan* in divizijski poveljnik polkovnik Vučković. Obširnejše poročilo še sledi.

Službena objava L. N. P. Seja poslovnega odbora se vrši danes ob 18. uri v sobi Sportne zveze. Tajnik II.

Sestanek plavalne sekcije Ilirije se vrši danes ob 20. uri v restavraciji pri «Roži».

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

ŽITNI TRG: Zaradi čvrste tendence dinarja so cene prošli teden oslabele. Izgledi letine so trajno povoljni, le vlage še primanjkuje ponekod, tako zlasti v Vojvodini. Vesti, da je suša ponekod povzročila že občutno škodo, ne odgovarjajo resnici. Inozemstvu naše cene ne odgovarjajo, ker se niso znižale v razmerju s porastom dinarja. Koncem tedna se je tržila v Vojvodini pšenica po 400 do 437.5 Din, rž pa 300 do 350 Din, oves po 250 do 275 Din, ječmen za pivovarne po 300 Din, za krmo po 250 Din, turščica po 250 do 255 Din, moka prvovrstna okrog 700 Din, otrobi 150 Din s postaje.

LESNI TEG: V zadnjem času ni bilo znatnih izprememb. Cene so radi čvrstoče dinarja neznatno oslabele. Švica in Francija precej povprašujeta po lesu, zadnja zlasti po mehkem. Iz Slovenije se izvaža malo, vendar se izgledi za izvoz zopet boljšajo.

VINSKI TRG: Cene slabijo. Po Hrvatskem ponujajo kmetje 7 do 8 odstotna bela vina po 2.5 Din za liter postavljeno na kolodvor. Boljša preko 8 odstotna nova vina se ponujajo po 2.5 do 3 Din liter. Izgledi vinske trgatve so po celi državi dobri. Žal le, da vinogradniki, ki imajo še polne zaloge, ne gledajo nič kaj prijazno v bodočnost.

TRG S KOŽAMI: Cene se že dalje časa držijo na eni višini. Povprečne cene na Hrvatskem so bile zadnje dni: kruponi domači 100 do 105 Din, kruponi inozemski 105 do 110 Din, vratovi 45 do 50 Din, averni 35 38 Din, kravje usnje žolto 85 do 95 Din, črno 85 do 90 Din, likanec (blank-usnje) 75 Din, boks domači 23 do 30 Din, inozemski 28 do 35 Din, podplati 50 do 55 Din.

TRG Z JAJCI: Prošli teden so se gibale cene za prvovrstna izvozna jajca okrog 1.10 Din za komad. Radi porasta dinarja se obeta padec cen. Po angleški statistiki se je izvozilo iz naše države v času od 1. januarja do zadnjega aprila 20.166 zabojev po 1440 komadov v vrednosti 154.504 funtov šterlingov.

TRŽNA POROČILA.

Novosadska blagovna borza (4. t. m.) *Pšenica:* baška (77 — 78 kg, 2 — 3 odst.), 3 vagoni 427.5; baška (76 — 77, 2 — 3 odst.), 3 vagoni 420. *Ječmen:* baški (64 — 65 kg) ponudba 287.5. *Oves:* baški, 5 vagonov 287.5. *Turščica:* baška, 18.5 vagona 255 — 250, baška, 10 — 12 odst. defektna, 1.5 vagona 205; baška okrogla ab Zenta, 2 odst. defektna, 4 vagone 255. *Fižol:* beli baški povpraševanje 500. *Moka:* baška «00», 1 vagon 660; «0» ponudba 640; «2» 1 vagon 587.5; «5» 1 vagon 550; «6» ponudba 487.5. *Otrobi:* baški (juta) ponudba 140; isti (papir) ponudba 130. Tendenca nestalna.

Svinjski sejem v Mariboru (1. t. m.) Dogon 315 svinj in 4 ovce. Cene v kronah: prasci 5 do 6 tednov stari 600 — 1000, 7 — 9 tednov 1200 — 1600, 3 — 4 mesece 2000 — 2800, 5 — 7 mesecev 3400 — 4500, 8 — 10 mesecev 4800 5500, 1 leto 6000 — 7000. 1 kg žive teže 90 — 100, mrtve 115 — 130, 1 ovca 800 — 1200 K.

Celjski trg (1. junija). Govedina: v mesnicah I. 29, II. 27, na trgu I. 25, II. 23. Teletina: I. 29, II. 27. Svinjina: svinjsko meso I. 33, II. 32, slanina I. 40, II. 38, mast domača 45, ameriška 40, šunka 50, prekajeno meso I. 49, II. 40 — 45, jezik 40. Drobnica: kozličevina 30. Klobase-hrenovke kg 30 — 35, sveže kranjske 50, suhe 75, salami 110. Perutnina: piščanec 15 — 25, kokoš 45 — 50. Mleko 3.50 —4, surovo maslo 60, čajno maslo 80, jajce 1.50. Sladkor v kristalih 27, v kockah 28.50, riž I. 14, II. 8.50, namizno olje 30, bučno 36. Moka: «00» 7.30, «0» 7.25, «2» 6.90, «4» 6.60, krušna 5.35, ješprenj 5.75, koruzna moka 3.80, koruzni zdrob 4.70, ajdova moka 8 (na drobno pri kg po 20 par več). Kurivo: kub. m drv trdih 130, mehkih 100, krma: sladko seno 150, polsladko in kislo 125, slama 100. Zelenjava: glavnata salata 0.50 — 1, kumare 20, grah 15, čebula 5, krompir novi 10, stari 2.

Zagrebški sobotni sejem (2. t. m.) je slabo uspel. Dognano je bilo le nekaj telet; cena za kg žive teže 16 — 17.75 Din.

HMELJ.

Češkoslovaški trg. Iz Žatca poročajo: Cene 960 — 980 — 1000 Kč za 50 kg po kakovosti. Ponekod so se po nasadih pojavile že hmeljske uši. Zato imejitelji starih zalog zadržujejo blago.

= **Čvrsto popravljanje dinarja.** Na večerajšnji zagrebški borzi se je padanje tujih deviz nadaljevalo. Trgovci so izrabili povoljni položaj in mnogo povpraševali po devizah. Zelo živahen je bil promet v devizi na London in je bil prvi zaključek napravljen po 390, potem je tečaj oslabel na 381, a veliko povpraševanje ga je dvignilo zopet na 385.

= **Plenarna seja beograjske trgovinske zbornice. (Izvoz, naša jadranska obala, stanje letine v Srbiji.** Beograjska trgovinska zbornica je na svoji plenarni seji razpravljala tudi o vzrokih, zakaj izvoz ne napreduje v zadostni meri. V zadevni resoluciji se zahteva od pristojnih činiteljev, med drugim da se popravijo popravila potrebne ceste in mostovi, da se za nastopajočo izvozno sezono pripravi čim večje število vagonov da se poveča brzina tovornih vlakov, zlasti pri prevozu živine in lahko pokvarljivih predmetov, da se železniško osobje zadostno plača, da se carinska in prevozna tarifa menjata največkrat dvakrat na leto, in to 1. avgusta in 1. februarja. Dalje se glede na kakovost izvoznih predmetov zahteva, naj gre naše izvozno blago v dobrem stanju v inozemstvo, ker le dobro blago se dobro plača; tako se glede na lanske pritožbe iz inozemstva, da so prihajale iz Bosne pokvarjene češplje, zahteva med drugim kontrola pri vsaki etivaži, da se bodo samo dobre češplje etivirale. Glede jadranske obale se beograjska trgovinska zbornica zavezuje, da še tekom tega leta skliče kongres, na katerem se bo razmotrivalo vprašanje izkoriščanja jadranske obale, ki danes ni zadostno prirejena za trgovske potrebe. Trgovinska zbornica je preko svojih poverjenikov zbrala podatke o stanju letošnjih posevkov iz cele Srbije. Iz teh podatkov je razvidno, da so splošni izgledi jesenskih posevkov zelo dobri, a pomladnih dobri. Žita so skoro povsod zelo dobra. Koruze je posejane za 30 odst. več nego lani. Češplje in vinogradi obetajo kakor redkokdaj. Sena bo v dveh tretjinah Srbije dovolj, a v eni tretjini ga bo malo.

= **Živinorejska anketa.** Včeraj se je vršila pri oddelku za kmetijstvo seja o organizaciji živinorejskih odsekov ter preskrbi plemenjakov, katere so se udeležili kmetijski strokovnjaki ter zastopniki korporacij. Obširno poročilo je podal kmetijski svetnik Rohrman. Sklenilo se je, da se predlože podani načrti za dodatna določila k živinorejskemu zakonu, nakar je veliki župan dr. Lukan zaključil anketo.

= **V trgovinski register so se vpisale** nastopne firme: Golič & Co., trgovina z deželnimi pridelki na debelo in drobno v Celju; «Trgoposredovalec», družba z o. z. v Celju; Adolf Blum i Popper, jugoslavensko otpremničko d. d. v Zagrebu, podružnica Maribor; «Korotan, trgovina s prometnimi in gospodarskimi potrebščinami, d. z o. z. v Mariboru; Perhavec & Valjak, tovarna za izdelovanje likerjev, desertnih vin in sirupov, d. z o. z. v Mariboru; Muršec & Kostanjevec, manufakturna trgovina v Ptuju; Brata Sbil, izdelovanje, nakupovanje in prodajanje.

= **Vprašanje državnega posestva Belje.** Novosadsko «Jedinstvo» poroča, da sta Hrvatska eskompina in Hipotekarna banka ponudili vladi 1 in pol milijarde Din za odkup Belja. Zagrebška «Riječ», ki se je zadevno informirala v obeh bankah piše, da tam ni o tem nič znano.

= **Prognoza za žetev tobaka.** Po zbranih podatkih o količini letos posejanega tobaka je uprava tobačnega monopola izdelala prognozo o žetvi tobaka. Po tej prognozi bi morala dati letošnja žetev 20,590.600 kg s skupno vrednostjo 700,404.000 Din. Vsa ta količina se pri nas uporabi in bi se mogel znaten del izvoziti.

= **Zlata pariteta v Avstriji znaša od** 4. do 10. junija 14.400 Ka.

= **Ruski izvoz žita.** Kakor poročajo, je Rusija doslej izvozila okoli 4 milijone q žita, večinoma v Nemčijo. Od nove žetve si obetajo 25 do 50 milijonov q preostanka za izvoz. Stanje posevkov v Rusiji je dobro.

Šah

Podzveza šahovskih društev v Sloveniji.

Že večkrat se je razmotrivalo vprašanje glede ustanovitve podzveze šah. društev v Sloveniji, ki bi pomenila v organizatoričnim smislu podrejeno instanco Jugosl. šah. saveza v Zagrebu. Take podzveze so pri vseh večjih organizacijah običajne. V Sloveniji obstojajo šah. klubi v sledečih krajih: Celje, Dravograd, Guštanj, Jesenice, Ljubljana, Litija, Maribor, Prevalje, Sp. Šiška, Škofja Loka in Vič. Namen podzveze naj bi bil v tem, da bi se prirejali skupne šah. prireditve n. pr. tekme v okvirju Slovenije in z drugimi podzvezami oz. moštvi. Iz članov vseh teh klubov naj bi se postavilo kombinirano reprezentančno moštvo napram moštvom drugih jugoslovanskih provinc. Podzveza naj bi se organizirala še pred 1. avgustom, ko ima Savez v Novem Sadu kongres, kjer bi se predložila pravila podzveze. V ta namen naj se skliče tekom junija, po možnosti do 15. junija v Celje sestanek delegatov vseh omenjenih klubov. Vsak klub naj pošlje 1 delegata. V svrho potrebnih predpriprav naj vsi klubi pošljejo svojo priglasitev za sodelovanje in prilože event. predloge. Obrniti se je na prof. L. Vagaja (Celje, gimnazija), ki bi sklical sestanek. Podzveza je za napredek šah. gibanja nujno potrebna, zato pozivamo vse klube, naj se čimprej odzovejo. — Za Marib. šah. klub. Iv. Favaj, prof.

•

Ljubljanski šahovski klub priredi jutri, v sredo od 18. naprej v Nar. kavarni šahovski večer, h kateremu vabi vse šahiste, gospode in dame. Poleg igranja je na dnevnem redu zlasti pomenek o skupnem nastopu ljubljanskih šahistov v konzultančnih partijah proti šahovskemu orjaku, svetovnemu mojstru Jaques Milesu, ki se bo na svoji jugoslovanski turneji mudil 6. in 7. t. m. v Ljubljani. Dolžnost vseh ljubljanskih šahistov je, da napno vse sile v dosego čim lepše reprezentance našega šaha.

---

oddih (nedeljski oddih, konec tedna, takozvani weekend, traja v Angliji od sobote od enajste ure predpoldne do ponedeljka zjutraj, ko se začne zopet redno delo), torej od enajste ure zjutraj pa je pričela dotekati nepregledna množica iz vseh pisarn in trgovin. Po ulicah so zastrujile neskončne reke avtoomnibusov. Na postajah mestne železnice se je množica črno nagnetla. Na petih vsporednih tečeh so neprestano vozili vlaki v Wembley, in vsi vlaki so bili prenapolnjeni, zasedeni celo po strehah, kakor pri nas v času demobilizacije. Ceste v Wembley pa so bile zavite v en sam neprodiren oblak prahu, ki so ga vedno znova dvigale in premešavale nepregledne reke avtomobilov in motornih koles.

Tourniqueti, stroji za vstopnice, so v Wembleyu nepretrgano ropotali kakor strojne puške. Brez konca se je valila množica skozi vhode, se za njimi razlezla v obliki pahljače, preplavila najprej stojišča v ovalu in pozneje v vseh zgornjih sedežih. Cele gore in piramide pripravljenih šunk in žemljic in klobasic so v stadionovih restavracijah skopnele kakor pomladn sneg, skoraj v prvem trenutku. Zaloge piva in drugih pijač so usahnile kar izpočetka. Ob dveh popoldne v soboto je bila množica vsenaokrog že sklenjena in je bučala kakor morje pred viharjem. Sredi nje pa je bilo prazno igrišče, odeto v vrste zastavic, ki so veselo plapolale v vetru. Toda na vseh drogovih so že gledalci, ki so splezali čisto do vrha in se tu privezali... Množica je pri najboljši volji. Barve raznih klubov se kosajo in gledajo iz vsake gumbnice, vsi nosijo ali kokarde ali šopke, popirne kapice ali klobučke, šaljivo pobarvane popirne solnčnike, fantazijske zastavice itd. Vojaške godbe korakajo povsod, z gričevja grmi ubrano ali neubrano petje, povsod grakajo in trobentajo hupe in trobente, ropotajo ragije in pred množico se kažejo razni klovni, žonglerji, akrobati, čarovniki itd., ki se zbirajo in zabavajo množico, da jej je lažje pričakovanje. Matrozi plešejo ob zvokih meha, poleg njih pa hripavi pristaši «Armade izveličanja» priporočajo Kristusovo usmiljenje. Tu pa tam najdejo žepnega tatu in ga pretepejo, jockeu prodajajo svoje «typs» za konjske dirke v Epsomu, nad vso to množico pa je zlato solnce, plavo nebo in oblački tobaka in vetrič in smeh in veselje.

Zunaj pred stadionom pa je še 120.000 ljudi, ki niso več mogli dobiti vstopnic. Oni pritiskajo tja proti železni ograji in zadnje vrste pritiskajo prve. Železo kar ječi. V notranjost so pravkar prispeli udeleženci iz krogov «gornjih deset tisoč», v svilenih nogavicah in prevročih toda modernih krznih. Kinematografi so že pripravljeni pri svojih aparatih, žurnalisti stoje pri telefonih ali ogledujejo množico s triedri ali brzojavljajo v London.

Naenkrat grozen krik, železna ograja se razleti, kakor da je iz popirja, in za policisti, ki beže, da si ohranijo življenje, pridrvi kakor val poplave množica 120.000 ljudi naenkrat. V prihodnjem trenutku je preplavljeno vse igrišče, povsod le valovanje množice, ki se bori proti policiji, da si pribori prostora. Policija pa udriha na slepo s svojimi gumijastimi gorjačami. Histerični kriki trgajo ušesa in živce.

Naenkrat oster globok krik hupe, kateremu slede zategli zvoki trobent. In vse vojaške godbe naenkrat intonirajo narodno himno «Good save the King». Vsa množica na mah utihne, vsa nepregledna množica se odkrije. Kralj prihaja. Vse glave so odkrite, vse oči uprte v smeri proti njemu, reprezentantu veličine naroda. Množica molči in ko je himna končana, zaori do neba trikratni klic «Živio!» Iz tega pozdravnega krika se pa razvijejo zopet novi kriki, bitka za prostor je bila le prekinjena in se sedaj nadaljuje, in ambulance hite sem in tja in se prerivajo.

Policija je zmagala. Igrišče je očiščeno in izpraznjeno Rezka piščalka zabrlizga skozi ušesa, 22 pestrih igralcev nastopi sredi igrišča, stotisoči rok ploskajo, kakor da strelja tisoč strojnih pušk. Potem molk, energični sunki igralcev mečejo usnjato žogo visoko v nebo in nizko razantno po travi sem in tja.

Ta karneval nedolžnih strasti se ponavlja v Londonu sedaj vsako nedeljo, hujše pri konjskih dirkah v Epsomu ali Ascotu, mirnejše pri golfu v Sandwichu, cricketu v St. Johns Wood ali pri tenisu v Wimbledonu, suroveje pri boksarskih tekmah v velikanskih dvoranah boksa. Uveljavlja pa se poleg nagona, da bi vse to videli tudi nagon, da bi se vsega tega udeležili. Cesta iz Londona v Eastbourne ali Brighton je dolga 51 milj, in vsako soboto je pokrita z nepretrgano štiristopno strujo besno hitečih motornih koles. Mladi London hiti proti morju in za vsakim mladeničem sedi v mehikanskem sedežu, za voznikom, njegovo dekle. Njih vriskajoče sportno veselje je glasneje kakor bučanje morja. Dalje od morja pa se vijuga umazana Tamiza, ki je vsa pokrita s čolni. Ob obalah povsodi bije tenisov racket. London neprestano meče nepregledne množice na vse sportne prostore.

Vse to pa doživlja svoj višek pri štiridnevni veslaški tekmi (»regati») v Henlyju, edinstveni apoteozi angleškega «outdoor life». Med mostom Themsebridge in ostrovom Templesisland se sestanejo tu nepregledni tisoči motornih in veslaških čolnov, motornih jaht, kanu, majhnih in večjih jadrnic, gondol in zaljubljenih «puntov», ki so nekakšni vodni kanapeji, za uporabo, ko pride večerna «l'heure bleue». Povsodi beli flaneli deklet in žen, živahno šarene barve, kitajski solnčniki proti zlatemu solncu. Ob obeh obalah vrste pisanih zastavic, na vsakem klobuku ali na vsaki čepici cvetje. Pod starimi topoli vzdolž obeh obal le vse črno ljudi, vrtiljakov, prodajaln, šotorov, streljanr, stolcev za razne čarovnice in «kartenšlagerce», cigane, zamorske godbe, prodajalke sadja, cvetja, zakuskov, igrač, povsodi gitare, godbe, trkanje s krožniki, smeh, vpitje, kriki, in od povsodi dvoumni šaljivi refren, ki ga pojejo vsi neznanci in znanci soglasno in enoglasno: «Who is the girlie on your side?» («Kje je vaše dekle, dekle ob vaši strani?») Angleški flegma, počasnost, kje si? Povsod pijanost zraka, svetlobe, barve, vode, solnca, ljubezni in whiskyja. Ko zazvoni zvonec, ko poči strel, s katerim se pričenja start, — takrat vsi ti tisoči vstanejo v svojih čolnih, in hitečim mokrim čolnom, v katerih kar škripijejo vesla, sledi vedno bolj grmeči val vspodbujajočih klicev od obali do obali, se razleti kakor šrapnel v stotisoč klicev in krikov, roke, klobuki in šerpe migljajo po zraku, dokler vsi ti kriki ne utonejo v grmeči topovski salvi, ki naznanja zmago enega tekmovalca.

Ta reč se godi štiri dni skupaj in konča štirimesečno dobo počitnic, dobo, ko so vsi udeleženci živeli po možnosti ves čas na prostem, na zraku? Odkod ta strast? To je zdravje?

V večernem mraku več ne vidiš reke, ki se pod kronami drevja zlije v enoto s temo. Le tu in tam priplavajo procesije lampijonov na nevidnih čolnih. V grmičju prepevajo melanholični dekliški glasovi in se od časa do časa prelomijo v ščegetanju in vriskajočem smehu. Daleč doli nad obzorjem pa se beli soj velemesta, preklete razbeljene puščave, iz katere so pobegnili stotisoči v obljubljeno deželo, v prirodo.

P. T.

Edmond About:

Notarjev nos

II.

Lov na mačko.

Turški modrijan je rekel:

«Ni prijetno, če se kdo s pestjo dregne, najbolj neprijetno pa je, če te dregne s pestjo v nos.»

Takoj v naslednjem poglavju pa pravi ta modrijan po pravici:

«Ako udariš sovražnika vpričo ženske, katero on ljubi, ga udariš dvakrat. Užališ mu telo in dušo.»

Zato pa je potrpežljivi Ayvaz-Bey kar pihal od jeze, ko je spremljal gospodično Tompainovo z njeno materjo do stanovanja, za katero jima je on kupil opravo. Pri vratih jima je voščil «lahko noč», potem pa je skočil v voz in se dal še ves krvav odpeljati k svojemu tovarišu in prijatelju Ahmedu.

Ahmed je spal: varoval ga je zvest zamorec. Ali če je zapisano: «Spečega prijatelja ne smeš nikdar buditi», je zapisano tudi: «Vendar ga pa lahko zbudiš, če je nevarnost zanj ali pa zate.» Zbudili so dobrega Ahmeda. Bil je dolg Turek trideset petih let, slok, droben, z dolgimi, krivimi nogami. Sicer pa imeniten človek in razumen dečko. Naj reče kdo, kar hoče, ti ljudje imajo dobre strani. Ko je pogledal krvaveči obraz svojega prijatelja, je že ukazal, naj prineso veliko skledo sveže vode; zakaj zapisano je: «Ne posvetuj se, dokler si nisi izmil krvi; tvoje misli bi bile kalne in nečiste.»

Ayvaz je bil prej umit kakor pomirjen. Razdražen je pripovedoval svojo zgodbo. Zamorec, ki je bil kot tretji navzoč, se je takoj ponudil, da pograbi svoj handžar in da pojde nad gospoda L'Amberta. Ahmed-Bey se mu je zahvalil za dobro voljo s tem, da ga je brenil iz sobe.

«In zdaj,» je rekel dobremu Ayvazu, «kaj pa zdaj?»

«Čisto navadna reč,» je odgovoril ta: «Jutri zjutraj mu odsekam nos.» Povračilna pravica je zapisana v Koranu: «Oko za oko, zob za zob, nos za nos!»

Ahmed ga je opomnil, da je sicer Koran prav dobra knjiga, da je pa nekoliko zastarel. Načela o časti so se od Mohameda pa do danes izpremenila. Sicer pa bi se moral Ayvaz, če bi se ravnal natančno po zakonu, zadovoljiti s tem, da bi vrnil gospodu L'Ambertu sunek s pestjo.

«Kdo ti pa daje pravico, da mu odsekaš nos, ko on tvojega ni odsekal?»

Ali mladenič, ki mu kdo vpričo njegove ljubice prebije nos, ni več pri zdravi pameti. Ayvazu se je hotelo krvi in Ahmed mu jo je moral obljubiti.

«Naj pa bo,» mu je rekel. «Mi predstavljamo našo deželo v inozemstvu; če nas kdo žali, moramo pokazati pogum. Samo ne vem, kako bi se mogel ti z gospodom L'Ambertom spoprijeti po tukajšnjih običajih. Saj se nisi še nikoli poskusil z mečem.»

«Kaj naj pa počnem z mečem? Nos mu hočem odrezati, ti pravim, in meč bi mi pri tem ne mogel koristiti!

«Če bi vsaj znal sukati pištolo?»

«Kaj se ti meša? Zakaj naj mi bo pištola, če hočem nesramnežu odsekati nos? Nos mu... Nos, nos, je že sklenjeno! Kar poišči mi ga in pripravi vse za jutri! S sabljo se bova!»

«Ali, nesrečna duša, kaj hočeš s sabljo? Ne rečem, da bi ne bil pogumen, ampak to ti lahko rečem, ne da bi te žalil, da nisi bogve kakšen sabljač.»

«Nič ne de! Kar vstani in pojdi mu povedat, naj mi pripravi za jutri zjutraj svoj nos!»

Pametni Ahmed je videl, da z logiko nič ne opravi in da je vsaka beseda bob v steno. Kakor da bi trobil gluhcu, ki se ne premakne od svojih idej, kakor papež ne od svojih! Oblekel se je, vzel s seboj prvega tolmača, Osmana-Beya, ki je prišel iz Imperialnega krožka, in se peljal do hiše gospoda L'Amberta. Čas ni bil prav nič primeren, ali Ayvaz ni hotel izgubiti niti trenutka.

Tudi bojni bog ni hotel tega; vsaj meni se tako zdi. V trenutku, ko je hotel prvi tajnik pozvoniti pri gospodu L'Ambertu, je zagledal nasprotnika samega, ki se je vračal peš in se pogovarjal s svojima pričama.

Gospod L'Ambert je videl rdeči čepici, razumel, pozdravil in izpregovori nekam mogočno, pa vendar ne brez vljudnosti.

«Gospoda,» je rekel prihajajočima, «v tej hiši stanujem sam in mi ni težko ugeniti, da sta namenjena k meni. Gospod L'Ambert sem; dovolita mi, da vaju popeljem v hišo.»

Pozvonil je, odprl vrata, šel s svojimi štirimi nočnimi varovalci čez dvorišče in jih peljal v svojo sobo. Tam sta Turka povedala svoje ime, notar jima je predstavil svoja dva prijatelja in pustil vse štiri same med seboj.

«V naših deželah se po izvestnih predpisih dva lahko bijeta samo, če to hoče ali pa če v to privoli vsaj šest oseb.» Tu je bilo pa pet ljudi, ki dvoboja niso želeli. Gospod L'Ambert je bil pogumen, vedel je pa tudi, da bi spor zaradi operne plesalke ugledu njegove pisarne veliko škodoval. Markiz de Villemaurin, star, v častnih vprašanjih izkušen mož, je dejal, da je dvoboj plemenita igra, kjer mora biti od konca do kraja vse pravilno. Tu je pa že sunek s pestjo zaradi neke gospodične Viktorije Tompainove tako smešen začetek, da si bolj smešnega človek že težko misli. Sicer je pa zatrjeval na svojo čast, da gospod L'Ambert ni videl Ayvaza-Beya, da ni imel namena udariti ne njega, ne koga drugega. Gospod L'Ambert je mislil, da je izpoznal dve dami in se je živahno podvizal, da bi ju pozdravil.

Ko je segel z roko po klobuku, je precej močno obrsnil nekoga, ki je prav tedaj prihitel nasproti, po obrazu, ampak brez najmanjšega namena. Po golem naključku, v najslabšem slučaju samo iz nerodnosti: zadoščenje se pa ne daje ne za naključje, ne za nerodnost. Že glede na dostojanstvo in vzgojo gospoda L'Amberta ni mogel nihče misliti, da bi bil on Ayvaza nalašč sunil s pestjo. Njegova dobro znana kratkovidnost in na pol temna pasaža sta krivi vse nesreče.

Nazadnje je pa gospod L'Ambert po nasvetu svojih prij prav rad pripravljen izjaviti pred Ayvazom-Beyem, da mu je žal, ker ga je ponevedoma sunil.

To samo na sebi precej pravilno umovanje je še povečalo ugled govornika. Gospod de Villemaurin je bil eden onih plemenitašev, o katerih se človeku zdi, da je smrt nanje pozabila, samo da nas v naši omehkuženi dobi spominjajo na stare zgodovinske čase. Njegova rojstvena listina mu je prisojala samo sedemdeset devet let, po duševnih in telesnih navadah je pa spadal v XVI. stoletje. Mislil, govoril in delal je kakor človek, ki je služil v vojski Lige in pestil Bearnaisa.* Bil je prepričan konzervativec, goreč katoličan in je s silno strastjo sovražil in ljubil. «Teoretski!» Zaradi njegovega poguma, njegove odkritosrčnosti, njegove poštenosti in še celo nekoliko viteške blaznosti, ga je občudovala današnja nestanovitna mladina. Ni bilo reči, da bi se ji smejal, šale skoraj poznal ni. Z enim samim dovtipom si ga lahko ranil, kakor da si pozabil na dolžno spoštovanje. Bil je izmed vseh starcev najmanj strpljiv, najmanj ljubezniv in najbolj častitljiv. Po julijskih dneh je spremljal Karla X. na Škotsko. Holy-Rood je pa zapustil že v štirinajstih dneh. Zgražal se je, ker se nesreča francoskemu dvoru ni zdela dovolj resna. Odpovedal se je službi in si za vedno odrezal brke, ki jih je spravil v nekakšno skrinjico za svetinje in nanjo napisal: Moje brke, ko sem bil pri kraljevi gardi. Podrejeni častniki in vojaki so ga silno spoštovali in se ga strašno bali. Šepetali so si na uho, da je ta neizprosni mož zaprl svojega sina edinca, mladega vojaka dvajset dveh let, in sicer zaradi nepokorščine. Sin, ki je bil vreden takega očeta, tudi ni hotel popustiti; zbolel je v zaporu in umrl. Ta Brutus je žaloval za sinom, mu postavil lep nagrobni spomenik in ga obiskal redno po dvakrat na teden, neglede na vreme in na svoja leta; breme očitkov ga pa ni upognilo.. Hodil je pokonci, nekoliko trdo. Ne starost, ne bolest nista mogla skriviti njegovih širokih pleč. Bil je majhen možic, okrogel, močan, zvest vsem telesnim vajam izza svojih mladih let. Zdravnikom ni rad veliko verjel; rajši je bil žogo, da si je ohranil dobro zdravje. Ko je imel že sedem križev, se je drugič poročil s plemenito, ubogo deklico. Imel je z njo dvoje otrok in ni hotel verjeti, da bi ne postal še kdaj stari očka. Ljubezen do življenja, ki se pri starcih tel. let tako živo očituje, ga še ni preveč morila, dasi je živel srečno na svetu. Zadnjič se je sprl, imel je sedemdeset dve leti, z lepim polkovnikom, ki je meril pet čevljev in šest palcev; nekateri so rekli, da zaradi politike, drugi pa da zaradi zakonske ljubosumnosti. In ko se je mož s takim dostojanstvom in takim značajem zdaj potegnil za gospoda L'Amberta, ko je izjavil, da bi bil dvoboj med notarjem in Ayvazom-Beyem nepotreben, sramoten in nizkoten, je vse kazalo, da je mir že v naprej podpisan.

Tako je mislil gospod Henri Steimbourg, ki ni bil več niti dovolj mlad, ne toliko radoveden, da bi hotel na vsak način gledati dvoboj; in Turka, pametna človeka, sta že sprejela ponudbo, kako naj bi se stvar poravnala. Vendar pa sta rekla, da se morata še pogovoriti z Ayvazom. Tekla sta na poslaništvo, nasprotnik ju je pa čakal pokonci.

* Henrik IV. (Op. prev.)

Združene opekarne, d. d., Ljubljana

nudijo po poljubnih množinah 964

zarezane strešnike

model „A" in model „D" (utorni crep), najpreprostejše, najcenejše in najtrpežnejše kritje streh sedanjosti, dalje

zidno opeko.

Na željo pošljemo popis in ponudbe. — Spretni zastopniki se sprejmejo.

ADRESE

iz vseh strok trgovine, obrti, industrije in drugih podjetij, kakor:

lesna trgovina in industrija, manufaktura, kolonijalno blago, specerija, usnje, vino, opojne pijače, železnina, galanterija, papir, živina, kemikalije, drogerije, lekarne, premog, kanditi, deželni pridelki, eksport, import, stavbeni materijal, instalacije, elektromaterijal, mlini, grafika, žage, stroji, denarni zavodi, časopisi, hoteli in podobno, korporacije, zdravniki, advokati, razni zavodi itd.

oskrbi točno in po zmernih cenah

ALOMA COMPANY

ANONČNA IN REKLAMNA D. Z O. Z.

Centrala **Ljubljana** Kongresni trg 3 — **Beograd** podružnica Sremska ulica 9

944

Ugodna prilika! **Ugodna prilika!**

P. MAGDIĆ

LJUBLJANA, nasproti glav. pošte

Od 1. do 12. junija

20 %

! znižane cene !

SRAJCE

iz finih čeških, angleških in francoskih cefirjev

KRASNA IZBIRA!

Od 1. do 12. junija

20 %

! znižane cene !

CENE:

	Prej:	Sedaj:
Češki french . . .	D 140·—	D 120·—
„ Panama Ic	„ 150·—	„ 125·—
„ „ Ia	„ 180·—	„ 150·—
„ „ Ia	„ 190·—	„ 160·—
Francoski cefir	„ 225·—	„ 180·—

CENE:

	Prej:	Sedaj:
Angleški cefir . .	D 250·—	D 200·—
„ „ Ia	„ 270·—	„ 230·—
Sirova svila . . .	„ 350·—	„ 280·—
„ „ . . .	„ 360·—	„ 290·—

979

Pokrajinski zbor Jugoslovanske Matice v Celju

Celje, 3. junija.

Ob častni udeležbi delegatov iz cele Slovenije in mnogih zaupnikov iz celjskega občinstva se je vršil danes v veliki dvorani Narodnega doma III. pokrajinski zbor Jugoslovanske Matice. Zborovanje je otvoril ob 10. uri predsednik dr. Ravnihar, ki je uvodoma na kratko orisal delo, požrtvovalnost, sredstva in potrebo te narodno obrambne organizacije. Pozdravil je delegate podružnic, celjskega župana dr. Hrašovca, zastopnika CM družbe vl. sv. Senekoviča in notarja Hudovernika, zastopnika Gosposvetskega Zvona dr. Oblaka in obr. dr. «Straže», s posebnim izrazom veselja pa številno deputacijo narodne vojske s polkovnikoma Tošićem in Naumovićem na čelu.

Poročilo glavnega tajnika.

Po vsebini in po dikciji lepo sestavljeno poročilo glavnega tajnika JM g. Mahkote je podalo temeljito sliko bednega in naravnost obupnega stanja naših zasužnjenih bratov. Povdarja potrebo enotnega narodno-obrambnega dela proti skupnim našim sovražnikom ter omenja zahvalno slovensko učiteljstvo, ki je znalo v ljudskošolski in srednješolski mladini vzbuditi veliko požrtvovalnost in ljubezen do JM. Trebalo bi, da se temu delu pridružijo z enako vnemo slovenski akademiki, ki so bili svoj čas kader nacionalnega dela in varuhi nacionalne misli. Denarni zavodi kažejo dovolj smisla in je pričakovati, da bodo v bodoče še bolj podpirali velevažno narodno in gospodarsko delo JM. Slovenska inteligenca je danes v najhujši krizi za svoj obstoj. Dočim so povojne razmere druge stanove povzdignile do zadovoljivega blagostanja, propada inteligenca, a vendar kljub materijelni katastrofi prispeva najmanj 90 odstotkov narodnega davka.

Poročevalec preide nato na notranje propagandno in organizatorično delo društva. Jugoslovanska Matica je imela tekom poslovnega leta 9 sej ožjega in 14 sej širšega odbora, ki šteje 25 odbornikov. Ustanovila je celo vrsto dobičkanosnih podjetij ter skušala ugodno rešiti vsako najmanjšo prošnjo. Veliko zaslombo je našla v bivšem ministru za socialno politiko, *drju Žerjavu*, kateremu gre v imenu celokupne JM posebna zahvala.

Poročilu je sledila glasna pohvala. Predsednik se je še posebej zahvalil gl. tajniku za njegovo temeljito iniciativno delo v odboru ter izrekel zahvalo tudi časopisju, ki je propagiralo idejno in materijelno nalogo JM ter narodnemu učiteljstvu, ki tako vzorno pripravlja našo bodočo generacijo na narodno delo in udejstvovanje.

Blagajniško poročilo.

Glavni blagajnik vl. sv. dr. Vodopivec poda prav zadovoljivo blagajniško poročilo, ki izkazuje kljub velikanskim stroškom in zahtevam, ki se stavijo na družbo, lep prebitek v gotovini in precejšnjo vrednost v imetju in publikacijah. Jugoslovansko Matico pa čakajo v bližnji bodočnosti tako važne in neodložljive naloge, da bo treba dohodke najmanj potrojiti. Število 64 podružnic bodi glasen memento, da je treba ustanoviti še celo vrsto novih podružnic, delo v obstoječih pa še okrepiti. Blagajnik je podal tudi statistiko prispevkov posameznih podružnic, ki temelji sicer na novoletnem zaključku in zaradi tega ni popolnoma natančna, vendar pa na prvi pogled dokazuje, da so v narodno obrambnem delu najbolj živahne baš podružnice v obmejnih in narodno nezanesljivih krajih. Vsem prednjači Murska Sobota. Tudi poročilo glavnega blagajnika je bilo vzeto s pohvalo na znanje.

Mučen incident.

Pri predlogih in nasvetih podružnic je interpeliral dr. *Ogrizek* predsednika Ravniharja radi njegove intervencije vsled razpusta Orjune v Mariboru in Ptuju. Dr. Ravnihar je naglašal, da je bilo poročilo «Slov. Naroda», še bolj pa «Slovenca» o tem netočno. Favoriziranje nemštva s strani vlade pomeni hudo reakcijo. Tudi Jugoslovenska Matica je poklicana, da ščiti naše narodne interese proti nemškemu parasitstvu. Vendar on (dr. Ravnihar) ni interveniral v njenem imenu, temveč je bil le član deputacije, ki je po soglasnem sklepu «Sokolskega Saveza» protestirala pri vladi proti njenemu postopanju. Akoravno je dr. Ravnihar s to izjavo pregnal bojazen klerikalnega interpelanta, da se je JM angažirala za ptujsko nacijonalno zadevo, se je dr. Ogrizek vendarle v prav malo okusni formi in v neprijetnem tonu spustil v nestvarna izvajanja, ki jih ni mogel niti eden naslednjih govornikov odobravati. Dr. Oblak, prof. dr. Srebrnič, dr. Ehrlich in dr. so naglašali, da propagira JM narodno idejo, za katero je treba složnega in skupnega dela v vseh slojih in strankah. Daljša debata se je sicer zaključila v harmoniji, žal je pa imela vsled netaktnega nastopa dr. Ogrizka za posledico, da se je častniški zbor tekom njegovih izvajanj odstranil.

Koncentracija narodnoobrambnega dela.

Celjska podružnica JM in svoj čas tudi mariborska ste stavili predlog, da se naj razpravlja o zbližanju event. tudi o popolni združitvi vseh narodnoobrambnih društev. Ravnatelj Jeršinovic je utemeljeval ta predlog z narodnoekonomskega stališča, kar bi se dalo zlasti po deželi storiti več za eno društvo, kakor pa za tri, za katere se pogosto ne spravi niti odbora skupaj. Njegovim izvajanjem sta se pridružila profesor Ribarič kot zastopnik mariborske podružnice ter notar Zevnik, proti govorilo dr. Oblak, vlad. svetnik Senekovič in notar Hudovernik. Na predlog dr. Janežiča se pooblasti odbor, da pozove vsa ostala obrambna društva na kolikor mogoče skupno in med seboj se podpirajoče delo.

Sprejema se predlog celjske podružnice da se izposluje, pri vseh Matičnih prireditvah oprostitev od veseličnega davka.

Novi pokrajinski odbor.

Nato so sledile volitve v pokrajinski odbor. Izvoljeni so: kot predsednik dr. Ravnihar, kot podpredsedniki ga. dr. Tavčarjeva, dr. Puc in dvr. svetnik Regali, kot odborniki gg. Brandner, Cvek, dr. Ehrlich, inž. Resman, Fr. Finžgar, Narte Velikonja, dr. Srebrnič, dr. Vodopivec, dr. Wester, dr. Urbanič in S. Železnikar vsi iz Ljubljane; nadalje Anton Slatner (Kamnik), glavar Podboj (Litija), notar Tavzes (Logatec), prof. Seidl (Novo mesto), za *Maribor* gdč. Poljančeva, dr. Kovačič, Jož. Mohorko, prof. Ribarič, dr. Kotnik, za *Ptuj* Šerona in za *Celje* Černej Ludo in ravnatelj Jeršinovic. Preglednika računov sta rač. svetnik Srebrnič in bančni uradnik Leban.

Slučajnosti.

Pri slučajnostih vspodbuja dr. Ehrlich na skupno narodno delo. Jugoslovanska Matica naj bo ono društvo, kjer bomo pozabili na strankarske boje, kljub temu, da nas ločijo svetovna naziranja, dr. Srebrnič želi, naj se JM pri svojih prireditvah ozira na mišljenje prebivalstva v dotičnem kraju, da se tako izbegne neprijetnim incidentom. Celjski župan dr. *Hrašovec* izreka v kratkih prisrčnih besedah zahvalo celjskega mesta JM, da je sklicala to pot svoj pokrajinski zbor v Celju. Želi složnega narodnega dela in lepih uspehov. Vsak Jugoslovan bodi ponosen, da je član Jugoslovenske Matice

Ob 13. uri je zaključil društveni predsednik pokrajinski zbor, ki se je vsled brezplodnih dolgotrajnih debat žal premalo poglobil v notranje in zunanje društveno delo in bi moral pokazati več iniciativnosti.

Za popoldne je vzorno aranžirala celjska podružnica JM na Glaziji veliko ljudsko slavnost, ki jo je okrog 16. ure prekinila za nekaj minut huda ploha, a se je nato nadaljevala s tem večjo animiranostjo. Množice ljudstva iz vseh slojev so se gibale na krasno dekoriranem veseličnem prostoru, kjer so stregle v raznih šotorih požrtvovalne narodne dame, godba in najrazličnejša presenečenja pa so skrbela za zabavo. Ravnatelj Jeršinovic je kot predsednik podružnice v lepo zasnovanem in navdušenem govoru bodril navzoče na podvojeno delo za Jugoslovensko Matico in neosvobojene brate.

Moralni in gmotni uspeh prireditve je lepo in častno zaključil proslavo narodnoobrambnega dela v Celju.

Sobotne pogrebne svečanosti

K poročilu o pogrebu narodnih mučenikov, ki mu je prisostvovalo okrog 30.000 ljudi, bi bilo dodati še izredno mnogo podrobnosti, ki spopolnjujejo veličanstveno sliko sobotne manifestacije. Na tem mestu bodi omenjen eden od najlepših prizorov: ko so vozovi s krstami krenili mimo palače Ljubljanske kreditne banke, so z vrha ogromnega poslopja zadoneli mogočni turobni akordi žalostinke, ki jo je posebej za to priliko komponiral profesor konservatorija g. Ravnik, izvajal pa jo je krasno zbor trobentačev ljubljanske opere. To počaščenje je napravilo pos. globok utis. Špalir je m. dr. tvorila tudi ljubljanska šolska mladina pod vodstvom svojega učiteljstva, ljudskošolska deca in srednješolsko dijaštvo. — V sprevodu je zbujala mnogo pozornosti deputacija «Orjune» v novem kroju organizacije jugoslovanskih nacijonalistov.

Radi pomanjkanja prostora v soboto nismo mogli objaviti prelepega govora prof. Juša Kozaka, izgovorjenega v imenu onih, katerim je bil Ivan Endlicher najbližji prijatelj in voditelj. Govor se glasi:

«Ivan! Ko smo se poslavljali zadnjič v življenju, je bil božični večer. Posvetna gosposka te je sodila za tvoj upor proti tistim, ki so se samovoljno polastili te zemlje, v katero so naši praočetje zasejali žitna semena. Kruh iz tega žita je postal tako grenak in trd, da so ga morale solze mehčati.

Za železnim omrežjem je utripalo tvoje vroče srce tako željno svobode, da bi tisti hip omehčalo jeklo. Toda stražila so te neizprosna avstrijska srca. Zadnji pozdrav tvojih iskrečih oči nas je rotil, da vztrajamo. — Razšli smo se za vselej.

Tam v nemškem Gradcu bi moral v drugo stopiti pred sodnika. Ti pa si tisti trenutek že zrl v obličje Večnega, ki je odvrnil to zadnje ponižanje od krvaveče duše.

Da bi posijal v naša revna srca en sam žarek tvoje vere, s katero si izza omrežja daljnje nemške ječe zadnjič v duhu poljubljal našo zemljo!

Tvoje vroče srce je strohnelo na tujem. Le kosti so prinesli domov. Toda vrnil se je tvoj duh, večni, povsod pričujoči.

Med nami si in mi te slutimo.

Zopet te gledamo, kako si korakal v prvi vrsti tistega pokolenja, ki se je v njem prebudila kri Ljudevita Posavskega, zadnjega upornika za vse tri brate. In je vzplamtela beseda svobodnih gosposvetskih knezov s strastjo Matije Gubca.

Vse drugače je tisto leto zorelo žito, nova pesem se je oglašala iz teh dobrav. Bila je veličastna himna svobodnega carja Dušana Silnega.

Oživela kri uporniških pradedov nam je zaukazala, da gremo v boj za svobodno državo vseh treh bratov, v kateri bo beseda Trubarjeva in beseda Sv. Save družila z materinsko ljubeznijo bodoče rodove.

Besede, za ušesa le sanje, so gorele v naših dušah s plamenom žive resnice. Preživljali smo že današnje dni, ko si svobodni narod postavlja zakone zemeljskega kraljestva, in brata za brata, ustvarja besedo božjega carstva v nas. Neumrjoča je naša ideja, ker je zrast živega naroda, ki je bil, je in bo. Vsi, ki ste dali življenje zanj, niste umrli, ker narod ne more umreti.

Materi zemlji izročamo tempelj svojega duha. Njen je, ona ga je ustvarila. Kadar pa vstane tvoj duh v noč, se sreča tam z Jožo Bercetom, tam pod Krnom s Francetom Fabjančičem. Dali na Drini na Romanji planini pa te pričakuje duh prijatelja Avgusta Jenka.

Čuvajte vi, Mani, nad nami, ravnajte naše misli in dejanja, nas, ki prisegamo danes pri Vaših svetih kosteh, da bomo po vesti upravljali Vašo dedščino.

Tebi, zemlja, ga izročamo. Pod tvojimi grudi bo počival. Posvečena si, kakor telo žene, ki jo je blagoslovila kal novega življenja. Gore, donebesne, čuvajte to zemljo.

Tebi, Ivan, pa bodo danes zatisnili oči prijatelji!»

*

Splitska občina se je spomnila sobotne manifestacije s posebno brzojavko, ki jo je prejel ljubljanski župan. Brzojavka se glasi: «Pri povratku u domovinu blagoslovenih mrtvih ostanaka mučenika Endlichera iz Graza i drugih žrtava tudjinskoga nasilja iz Judenburga cijeli naš narod upire zahvalne poglede u bijelu Ljubljanu. Osobito Split s našega Jadrana s ponosom se sjeća zajednički sa slovenačkom braćom izdržanih borbi, kojimo smo i onda kroz sve muke i patnje težili narodnom i državnom jedinstvu. Slava narodnim žrtvama i mučenicima! Gradonačelnik dr. Ivo Tartaglia.

Trboveljski premog in drva 44

stalno v zalogi vsako množino

Družba Ilirija, Ljubljana,

Kralja Petra trg 8. — Tel. 220.

K reformi koledarja pravoslavne cerkve

Kongres pravoslavnih cerkva je končno sklenil, da se reformira julijanski koledar in da se že s 1. oktobrom vpelje novi koledar, ki sicer ne bo formalno povsem enak pri nas vladajočemu gregorijanskemu, a se v praksi vendarle ne bo prav nič razlikoval od njega.

Julijanski koledar ima svoje ime po Juliju Cezarju, znamenitem rimskem državniku, ki ga je vpeljal — kot vrhovni duhovnik — v l. 46. pred Kr. Toda njegovi astronomi so računali leto na 365 dni in 6 ur, kar pa je za 11 minut in 14 sekund preveč. Ta napaka je prinesla v stoletjih že precej veliko neskladnost med koledarjem in resničnim solnčnim stanjem, zato je papež Gregor l. 1582. v oktobru izvedel reformo: reformirani koledar, ki ga imamo mi do danes, je dobil po njem ime gregorijanski koledar. Popolne enakosti med koledarskim in solnčnim letom pa tudi Gregorijeva reforma vendarle ni dosegla: razlika je sicer majhna in bo znesla šele v 3600 letih en dan.

Popravljeni gregorijanski koledar so sprejeli spočetka le katoliški kristjani. Ker je baš v oni dobi obstojalo veliko nasprotje med papežem in protestanti, ga protestantske dežele niso marale prevzeti, dokler se ni napetost nekoliko polegla Šele l. 1700. so novi koledar vpeljali v protestantski Nemčiji in Švici, l. 1751. v Angliji in leta 1753. na Švedskem. Pravoslavne cerkve pa so vztrajale pri julijanskem koledarju do najnovejše dobe.

V dobi modernega prometa in gospodarskih stikov med deželami najrazličnejše kulturne atmosfere se kaže potreba po zenačenju štetja in datuma ne le med sorodnimi, marveč tudi med popolnoma različnimi sistemi. Saj se je gregorijanski koledar začel rabiti celo v nekrščanskih deželah, tako n. pr. v Turčiji, seveda le v gospodarskem življenju.

Temu bolj pa se je čutila potreba zenačiti koledar v državah z različnimi konfesijami, kakor je Jugoslavija. Že neštetokrat se je naglašala potreba po zenačenju in iz mnogih ozirov se radujemo, da se je sklenila reforma. Koliko smo izgubili dragocenega časa pri tem, ko so se praznovali prazniki po 14 dni različno. Koliko bo olajšano delo povsod, kjer eno skupno torišče ali podjetje druži v skupnem delu pripadnike različnih konfesij. Zmanjšano bo tudi poděrtavanje razlik med posameznimi deli naroda, ko se bodo vnanje razlike skrčile.

Tudi reforma koledarja pomeni korak dalje na potu k popolnemu ujedinjenju našega naroda.

Municijsko skladišče na ljubljanskem polju

(Vprašanje narodnega poslanca Josipa Reisnerja na ministra vojne in mornarice).

Gospod minister! Mestna občina ljubljanska si prizadeva že mnogo let, da bi vojaška uprava odstranila municijska skladišča z Ljubljanskega polja. Razloga sta dva:

1.) Skladišča z eksplozivnimi snovmi so trajna velika nevarnost za mesto in okoliške vasi.

2.) Zaradi neposredne bližine mesta in varnostne cone so ista skladišča ovira, da bi se mesto moglo v gradbenem oziru razširjati na polje.

Vsled rešenja min. vojne in mornarice A. T. Br. 1197 od 26. I. 1923, s kojim se radij varnostnega ozemlja določa 750 — 1000 metrov, moralo se je že ustaviti delo nekoliko započetih velikih zgradb.

Predpisi istega rešenja pa tudi kažejo, da skladišča sama niso zgrajena tako, kakor zahteva na novih izkušnjah utemeljena potreba in previdnost z ozirom na sestavljenost, kvaliteto in množino eksplozivnih snovi, ki se tam hranijo.

Po izjavah strokovnjakov je dognano, da so skladišča na Ljubljanskem polju, kakor so danes uporabljena, za mesto Ljubljano in tudi za vse okoliške vasi, ki leže v krogu z radijem 4 km, mnogo večja nevarnost, nego se je dosedaj sploh mislilo.

Dolžnost min. vojne in mornarice je takoj ukreniti vse kar je potrebno, da se nevarnost katastrofalne nesreče za Ljubljano in okoliške vasi takoj odstrani in da z vsemi drugimi poklicanimi faktorji to zadevo nujno reši, brez ozira na finančne izdatke, ki se morejo za premestitev skladišč predvideti.

Dovoljujem si vprašati gospoda ministra:

1.) Ali Vam je znana akcija mestne občine ljubljanske, da bi vojna uprava premestila skladišča z Ljubljanskega polja?

2.) Ali ste pripravljeni odrediti, da se premestitev skladišč čimprej za vse prizadete faktorje na zadovoljiv način reši?

3.) Ali ste pripravljeni dotlej odrediti, da se iz sedanjih skladišč takoj odstrani ves nestalni eksplozivni material in da se za ostali material napravijo vse potrebne varnostne odredbe?

Prosim ustni odgovor v javni seji narodne skupščine.

Amerikanske zapuščine

naših državljanov, kakor tudi vse druge zadeve z amerikanskimi oblastmi **rešuje** z uspehom najhitreje in najceneje 778

UNIVERZAL

obl. konc. prometna pisarna v Mariboru, Aleksandrova cesta 28.

Dopisujemo tudi v madžarskem in vseh drugih evropskih jezikih.

Slavenska banka d. d., Zagreb

Podružnica: Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 24

Delniška glavnica Din 50,000.000'— in rezerve preko Din 12,500.000'—

Podružnice:

Beograd, Bjelovar, Brod n./S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj, Maribor, Murska Sobota, Osijek, Sarajevo, Sombor, Sušak, Šibenik, Šabac, Velikovec, Vršac.

Ekspoziture:

Rogaška Slatina (sezonska), Škofja Loka, Jesenice.

Agencije:

Buenos Aires, Rosario de Santa Fe.

Afilijacije:

Slovenska banka, Ljubljana; Jugoslavenska industrijska banka d. d., Split; Balkan Bank r. t., Budapest, Vaczi utca 35; Bankhaus Milan Robert Alexander, Wien I., Augustinerstraße 8.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje. 40